

T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ÖĞRENCİLERİNİN
BAŞARI VE ATILGANLIK DÜZEYLERİNİN
KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

İlker KAPANCI

DANIŞMAN ÖĞRETİM ÜYESİ
Yrd.Doç.Dr. Saadet TEKİN

MANİSA
2006

**YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ FORMU**

Tez No:

Konu:

Üniv.Kodu:

Not: Bu bölüm merkezimiz tarafından doldurulacaktır.

Tezin yazarının

Soyadı: KAPANCI

Adı: İlker

Tezin Türkçe adı: Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğrencilerinin Başarı ve Atılganlık Düzeylerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi

Tezin Yabancı adı: Comparative Analysis of Success and Assertiveness Levels of Students Education of Social Science

Tezin yapıldığı

**Üniversite: CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ Enstitü: SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Yılı:2006**

Diğer kuruluşlar:

**Tezin Türü: 1- Yüksek Lisans X
 2- Doktora
 3- Tıpta uzmanlık
 4- Sanatta yeterlilik**

**Dili: Türkçe
Sayfa sayısı:96
Referans sayısı:**

Tez Danışmanlarının

**Ünvanı: Yrd. Doç. Dr. Adı: Saadet
Ünvanı: Adı:**

**Soyadı:TEKİN
Soyadı:**

Türkçe anahtar kelimeler:

İngilizce anahtar kelimeler:

**1-Atılganlık
2-Başarı
3-Öğrenci**

**1-Assertiveness
2-Success
3-Student**

**Tarih:
İmza :**

ÖZET

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin kişisel bilgileriyle, başarı ve atılganlık durumları arasındaki ilişki araştırılmıştır. Öğrencilerin, kişisel bilgileri araştırmanın bağımsız değişkenini, başarı durumu ve atılganlık düzeyleri araştırmanın bağımlı değişkenini oluşturmuştur. Araştırmada betimleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma evrenini Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan 239'u erkek 182'si kız toplam 421 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinden 181'i erkek, 152'si kız toplam 333 kişi oluşturmuştur. Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla Rathus Atılganlık Envanteri ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. İstatistiksel işlemler sonucunda bulunan sonuçlar şöyledir:

Sınıf, öğrencinin aylık geliri, baba eğitim düzeyi, ailenin ikamet ettiği yerleşim birimi ve ailenin aylık gelirinin, öğrencilerin atılganlık düzeyini etkileyen faktörler arasında olduğu görülmüştür. Öğretim durumu, cinsiyet, kardeş sayısı, anne eğitim düzeyi ve ailenin ikamet ettiği coğrafi bölgenin, öğrencilerin atılganlık düzeyini etkilemediği görülmüştür.

Sınıf, cinsiyet ve ailenin gelirinin, öğrencilerin başarı düzeyini etkileyen faktörler arasında olduğu görülmüştür. Öğretim durumu (I. veya II. öğretim), öğrencinin aylık geliri, kardeş sayısı, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, ailenin ikamet ettiği coğrafi bölge ve ailenin ikamet ettiği yerleşim biriminin, öğrencilerin başarı düzeyini etkilemediği görülmüştür.

Öğrencilerin atılganlık düzeyleri ile başarı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Atılganlık, başarı, öğrenci.

ABSTRACT

The relationship between the personal knowledge, success and assertiveness levels of university students has been studied in this research. Personal knowledge of the students constitutes the independent variable of the research, while success and assertiveness levels of students constitute the dependent variable of the research. Descriptive method has been used in this research. Research universe is formed by 421 students (239 male and 182 female) attending Faculty of Education Primary Education Department Division of Social Studies Education in Celal Bayar University. Sampling of the research is formed by 333 students (181 male and 152 female) attending Faculty of Education Primary Education Department Division Education of Social Science in Celal Bayar University. Rathus Assertiveness Schedule and personal knowledge form have been used to collect the research data. Obtained findings resulted from the statistical processes are as follows:

It is seen that class, monthly income of the student, education level of father, housing of the family and monthly income of the family are factors effecting assertiveness of the student. On the other hand, factors like education level, gender, number of brothers and sisters, education level of the mother and geographic region where the family lives in do not effect students' assertiveness level.

It is seen that class, gender and monthly income of the family are factors that effect students success levels. However, factors like education level (I. or II. education) , monthly income of the student, number of brothers and sisters education level of the mother and housing of the family do not effect the success level of students.

It is noted that there is not a significant correlation between assertiveness and success levels of the students.

Key Words: Assertiveness, success, student.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğrencilerinin Başarı ve Atılganlık Düzeylerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

İlker KAPANCI

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 14 / 09 / 2006 tarih ve 15/8 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Lisans Üstü öğretim Yönetmeliği'nin 24. Maddesi gereğince Enstitümüz İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Programı öğrencisi İlker KAPANCI "Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğrencilerinin Başarı ve Atılganlık Düzeylerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi" Konulu tezi incelenmiş ve aday 19 / 12 / 2006 tarihinde saat 10.00' da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 70 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna	<input type="checkbox"/>	<u>OY BİRLİĞİ</u>	<input type="checkbox"/>
DÜZELTME yapılmasına	<input type="checkbox"/> *	<u>OY ÇOKLUĞU</u>	<input type="checkbox"/>
RED edilmesine	<input type="checkbox"/> **	ile karar verilmiştir.	

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir.

** Bu halde adayın kaydı silinir.

BAŞKAN
Yrd.Doç.Dr.Saadet TEKİN

ÜYE
Yrd.Doç.Dr.Semra SÜTGİBİ

ÜYE
Yrd.Doç.Dr.Aynur PALA

Evet Hayır

*** Tez, burs, ödül veya Teşvik prog. (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir.

Tez, mutlaka basılmalıdır.

Tez, mevcut haliyle basılmalıdır.

Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.

Tez, basımı gereksizdir.

TEŞEKKÜR

Öncelikle beni bu günlere getiren, çalışmamın her aşamasında yanımda olan annem Fatma KAPANCI ve babam H. Fadıl KAPANCI' ya, benden manevi desteklerini esirgemeyen, beni akademik çalışmaya teşvik eden Prof.Dr. Şule AYCAN ve eşi Prof.Dr. Nihat AYCAN' a, ilk tez danışmanım Yrd.Doç.Dr. T. Hakan YENAL ve daha sonra tez danışmanlığımı üstlenen Yrd.Doç.Dr. Saadet TEKİN' e, araştırmamda gerekli kolaylığı gösteren Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı Prof.Dr. Nazmi TOPÇU ve Dekan Yardımcısı Yrd.Doç.Dr. Sami OLUK' a, araştırmanın uygulama aşamasında yardımcı olan hocalarıma, istatistiksel çözümlelerde yardımlarından dolayı Dr. Murat ELLEZ ve Yrd.Doç.Dr. Şeref TAN' a, yardımlarını esirgemeyen Öğr.Gör. Fatma ÇELİK, eşi Orhan ÇELİK ve Öğr.Gör. Nejat İRA' ya, öğrenciliğim boyunca bana yardımcı olan Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü personeline, Demirci Cumhuriyet İlköğretim Okulu idarecileri Halil TEMÜR ve Ahmet ERBAŞ' a teşekkürlerimi borç bilirim.

İlker KAPANCI

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TEZ VERİ FORMU	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
YEMİN METNİ	iv
TUTANAK	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	xii

BÖLÜM I

GİRİŞ	1
ATILGANLIK	2
Atılganlık İle İlgili Kuramsal Görüşler.....	3
Atılganlık Eğitiminin İçeriği.....	3
Atılgan Davranışın Öğeleri.....	4
Atılganlıkla İlgili Yanlış Geleneksel Varsayımlar ve Meşru Haklarınız.....	4
Atılgan Davranış Hakkında On Önemli Nokta.....	5
Atılganlık ve Kültürel Farklılıklar.....	6
Atılgan Bireyin Özellikleri.....	7
ÇEKİNGENLİK	9
Çekingenliğin Nedenleri.....	9
Çekingen Bireyin Özellikleri.....	11
BAŞARI	13
Araştırmanın Amacı.....	14
Araştırmanın Önemi.....	14
Problem.....	15
Alt Problemler.....	15
Varsayımlar.....	17

Sayfa

Sınırlılıklar.....	17
--------------------	----

BÖLÜM II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	18
Atılganlık ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	18
Atılganlık ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	23
Başarı İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	24
Başarı ve Atılganlık ile İlgili Yapılan Araştırmalar.....	27

BÖLÜM III

YÖNTEM.....	30
Araştırmanın Modeli.....	30
Evren.....	30
Örnekleme.....	30
Veri Toplama Araçları.....	30
Rathus Atılganlık Envanteri.....	31
Rathus Atılganlık Envanteri' nin A.B.D' de Yapılan Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları.....	31
Rathus Atılganlık Envanteri' nin Türkiye' de Yapılan Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları.....	32
Ölçme Aracının Uygulanması ve Verilerin Toplanması.....	32
Verilerin Analizi.....	33

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM.....	34
<i>1.Öğrencilerin atılganlık düzeyleri, araştırmanın bağımsız değişkenlerine göre anlamlı derecede farklılaşmakta mıdır?.....</i>	<i>34</i>

Sayfa

Sınıf Değişkeninin Öğrencilerin Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkileri.....	34
Öğretim Durumunun Öğrencilerin Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkileri.....	36
Cinsiyetin Öğrencilerin Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkileri.....	37
Öğrencilerin Aylık Gelirlerinin Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkileri.....	38
Kardeş Sayısının Öğrencilerin Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkileri.....	40
Anne Eğitim Durumunun Öğrencilerin Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkileri.....	42
Baba Eğitim Durumunun Öğrencilerin Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkileri.....	43
Ailenin İkamet Ettiği Coğrafi Bölgenin Öğrencilerin Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkileri.....	46
Ailenin İkamet Ettiği Yerleşim Biriminin Öğrencilerin Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkileri.....	47
Ailelerin Aylık Gelirinin Öğrencilerin Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkileri.....	50
<i>2.Öğrencilerin başarıları düzeyleri, araştırmanın bağımsız değişkenlerine göre anlamlı derecede farklılaşmakta mıdır?.....</i>	<i>54</i>
Sınıf Değişkeninin Öğrencilerin Başarı Düzeyi Üzerine Etkileri.....	53
Öğretim Durumunun Öğrencilerin Başarı Düzeyi Üzerine Etkileri.....	55
Cinsiyetin Öğrencilerin Başarı Düzeyi Üzerine Etkileri.....	55
Öğrencilerin Aylık Gelirlerinin Başarı Düzeyleri Üzerine Etkileri.....	56
Kardeş Sayısının Öğrencilerin Başarı Düzeyi Üzerine Etkileri.....	58
Anne Eğitim Durumunun Öğrencilerin Başarı Düzeyleri Üzerine Etkileri.....	59
Baba Eğitim Durumunun Öğrencilerin Başarı Düzeyleri Üzerine Etkileri.....	60
Ailenin İkamet Ettiği Coğrafi Bölgenin Öğrencilerin Başarı Düzeyleri Üzerine Etkileri.....	62
Ailenin İkamet Ettiği Yerleşim Biriminin Öğrencilerin Başarı Düzeyleri Üzerine Etkileri.....	64

Sayfa

Ailenin Aylık Gelirinin Öğrencilerin Başarı Düzeyleri Üzerine Etkileri.....	66
3.Öğrencilerin Atılganlık Düzeyleri ile Başarı Düzeyleri Arasında	
Anlamlı bir ilişki var mıdır?.....	68

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	69
Sonuçlar.....	69
a) Öğrencilerin Atılganlık Özelliklerine İlişkin Sonuçlar.....	69
b) Öğrencilerin Başarı Özelliklerine İlişkin Sonuçlar.....	70
c) Öğrencilerin Başarı ve Atılganlık Düzeyleri Arasındaki İlişki.....	70
Öneriler.....	71
KAYNAKLAR.....	72
EKLER.....	I
Kişisel Bilgi Formu.....	II
Rathus Atılganlık Envanteri.....	III

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1	Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Sınıfa Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekans ve Yüzde Değerleri.....35	35
Tablo 2	Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Atılganlık Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları.....35	35
Tablo 3	Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Sınıfa Göre Scheffé Testi Sonuçları.....36	36
Tablo 4	Öğrencilerin Öğretim Durumu Değişkenine Göre Atılganlık Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin t-Testi Sonuçları.....37	37
Tablo 5	Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Atılganlık Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin t-Testi Sonuçları.....38	38
Tablo 6	Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Aylık Gelire Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri.....39	39
Tablo 7	Öğrencilerin Aylık Gelir Düzeylerine Göre Atılganlık Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları.....39	39
Tablo 8	Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Aylık Gelire Göre Scheffé Testi Sonuçları.....40	40
Tablo 9	Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Kardeş Sayısına Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekans ve Yüzdeleri..... 41	41
Tablo 10	Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Atılganlık Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları.....41	41
Tablo 11	Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Anne Eğitim Durumuna Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri.....42	42
Tablo 12	Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeylerine Göre Atılganlık Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları.....43	43
Tablo 13	Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri...44	44

Sayfa

Tablo 14	Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Atılganlık Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları.....	45
Tablo 15	Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Scheffé Testi Sonuçları.....	45
Tablo 16	Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Ailenin İkamet Ettiği Coğrafi Bölgeye Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri.....	46
Tablo 17	Öğrencilerin Ailelerinin İkamet Ettikleri Coğrafi Bölge Değişkenine Göre Atılganlık Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları.....	47
Tablo 18	Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Ailelerin İkamet Ettiği Yerleşim Birimine Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri.....	48
Tablo 19	Öğrencilerin Ailelerinin İkamet ettiği Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Atılganlık Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları.....	49
Tablo 20	Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Ailelerin İkamet Ettiği Yerleşim Birimine Göre Scheffé Testi Sonuçları.....	49
Tablo 21	Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Ailenin Aylık Gelirine Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri..	50
Tablo 22	Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelir Düzeyine Göre Atılganlık Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları..	51
Tablo 23	Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Ailenin Aylık Gelirine Göre Scheffé Testi Sonuçları.....	52
Tablo 24	Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Sınıfa Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri.....	53
Tablo 25	Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Başarı Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları.....	54

Sayfa

Tablo 26	Öğrencilerin Başarı Durumlarının Sınıfa Göre Scheffé Testi Sonuçları.....	54
Tablo 27	Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Öğretim Durumuna Göre Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Frekans, Yüzde ve t-Testi Sonuçları.....	55
Tablo 28	Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Cinsiyete Göre Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Frekans, Yüzde ve t-Testi Sonuçları.....	56
Tablo 29	Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Aylık Gelire Göre Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri.....	57
Tablo 30	Öğrencilerin Aylık Geliri Değişkenine Göre Atılganlık Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları.....	57
Tablo 31	Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Kardeş Sayısına Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri.....	58
Tablo 32	Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Kardeş Sayısına Göre Varyans Çözümlemesi Sonuçları.....	59
Tablo 33	Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Anne Eğitim Durumuna Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri...	59
Tablo 34	Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Başarı Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları.....	60
Tablo 35	Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri..	61
Tablo 36	Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Başarı Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları.....	62
Tablo 37	Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Ailenin İkamet Ettiği Coğrafi Bölgeye Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri.....	63
Tablo 38	Öğrencilerin Ailelerinin İkamet Ettiği Coğrafi Bölgeye Göre Başarı Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları..	64
Tablo 39	Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Ailelerin İkamet Ettiği Yerleşim Birimine Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri.....	65

Sayfa

Tablo 40	Öğrencilerin Ailelerinin İkamet Ettiği Yerleşim Birimine Göre Başarı Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları.....	65
Tablo 41	Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Ailenin Aylık Gelirine Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri..	66
Tablo 42	Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelirine Göre Başarı Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları.....	67
Tablo 43	Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Ailenin Aylık Gelirine Göre Scheffé Testi Sonuçları.....	67

BÖLÜM I

GİRİŞ

İnsan sosyal bir varlıktır, diğer insanlarla da iletişim ve etkileşim halindedir. Bu etkileşim içindeki her birey diğer bireylerle sağlıklı bir yaşam tarzını amaçlar. Bireyler arasındaki etkileşimin sağlıklı olabilmesi için kişilerin duygu, ilgi ve isteklerini doğrudan, içtenlikle iletebilmesi temeline dayanır. Ancak toplum içinde yaşamak, kişilerin yalnız kendi düşünceleri doğrultusunda davranmalarını engelleyebilir. Toplumsal kurumlar (aile, okul, din, hukuk v.b.) ve toplumsal değerler bireylere doğal haklarını ifade etmek yerine onları toplumun beklenti ve kuralları doğrultusunda dolaylı ifade etmeyi öğretmektedir. Bu da iletişim aksaklıklarına neden olabilmektedir (Gemi, 1997, s.1).

İnsanlar için varlığı ve önemi çok eskilere dayanmasına karşın iletişimin özel ilgi alanı haline gelmesi, içinde yaşadığımız yüzyılın yeniliğidir. İletişim olgusunun insan yaşamını ilgilendiren önemli bir konu olduğunu dikkate alarak bu olguyu farklı alanlar içinde azalan ve artan önemine göre değerlendirmek gerekir. Öyle ki, iletişim becerileri, kişiler arası ilişkilerin yoğun olduğu meslek alanlarında başarı için en önemli öğelerden biridir. Öğretmenlik bu alanların başında gelir. Öğretmenin, gerek bilgi ve beceri kazandırmak, gerekse olumlu tutumlar geliştirmek ve öğrencinin kendini gerçekleştirmesine yardımcı olmak için insan ilişkilerinde gerekli olan sosyal becerilere sahip olması gerekir (Yeşilyaprak ve Kısaç, 1999, s. 12-13).

Öğretmen adaylarının ihtiyaç profilini belirlemek, eğitimcilerle yetiştirdikleri öğretmen adayları hakkında daha fazla bilgi verecektir. Öğretmen eğitimi, öğretmen adaylarına mesleğin daha yetkin bir biçimde icrası için gereken bilgi ve becerileri kazandırma, etkili iletişim becerisinin yanında, her bir öğretmen adayının özelliklerinin bilinerek bireye yönelik bir yaklaşımla daha yetkin bir birey ve öğrenciye model olabilecek niteliklere sahip öğretmenler yetiştirmeyi de zorunlu kılmaktadır (Çelikkaleli ve Gündoğdu, 2005, s. 45).

Bu anlamda nitelikli bir şekilde yetişen öğretmen adayları, ileride yetiştirdiği insanlara da iyi birer örnek olabilecektir.

Bireyin kendi dışındaki insanlarla iletişimde üç değişik davranış örüntüsünün varlığı araştırmalarla ortaya konmuştur. Bunlar atılganlık (assertiveness), çekingenlik (nonassertiveness) ve saldırganlıktır (aggressiveness). Bu davranış türleri bir doğru üzerinde gösterilecek olursa çekingenlik doğrunun bir ucunda, saldırganlık diğer ucunda, atılganlık ise ortada yer almaktadır (Uğurluoğlu, 1996, s. 2).

“Bu üç davranış şu örnekle ifade edilebilir; diyelim ki bir kuyrukta sıra bekliyorsunuz. Önünüze izinsiz olarak birisi geçtiğinde, eğer kızdığınız halde sesinizi çıkarmazsanız, çekingen davranmış olursunuz; eğer bu kişi ile kavga etmeye başlarsanız saldırgan davranmış olursunuz; eğer bu kişiye kuyruğun sonuna geçmesini uygun bir dille söylerseniz atılgan davranmış olursunuz (Dökmen, 1995, s. 25).”

Sosyal bir varlık olarak çevresiyle sürekli etkileşimde bulunan insanın atılgan, pasif (çekingen) ve saldırgan davranması, toplumsal ve mesleki rolleri, kültürü ve bireysel yaşantılarıyla yakından ilgilidir (Kahriman, 2005, s. 25).

Bu bağlamda çevresinde atılganlığı görmüş olan birey, bu davranış tarzını benimseyebilecektir.

ATILGANLIK

Atılganlık sözcüğünün çeşitli yazarlar tarafından farklı tanımları yapılmıştır.

“Atılganlık, kişiler arası iletişim ve etkileşimi kurmadaki sağlıklı davranış biçimlerinden biridir (İnceoğlu ve Aytar, 1987, s. 23).”

Kişilik özelliklerinin davranışlara yansıdığı bir gerçektir. Bazı psikologlar insanların bir kısmının çevreyle ilişkilerinde saldırgan olduklarını, bir kısmının da çekingen olduklarını belirtmektedirler.

Ancak bu iki davranış örüntüsüne bir diğerini eklemek olasıdır. Bu da atılganlık (assertiveness) denilen özelliktir. Şöyle ki atılgan olan birey ne saldırgan bireyler gibi çevresindekileri kırar, küçük düşürür, ne de çekingen bireyler gibi kendini küçük görür. Yani atılganlık, bireylerin kendilerini oldukları gibi anlatabilme, olumlu ve olumsuz duygularını iletebilme, kendilerine ters gelen isteklere karşı direnebilme ve karşısındakinden bir istekte bulunabilme becerisidir (Voltan, 1981, s. 72).

Atılgan davranış biçimi insan ilişkilerinde eşitliği gözetir ve gereksiz endişelerden arınmış bir şekilde kendi çıkarlarımız doğrultusunda hareket edebilmemizi, kendimizi savunabilmemizi, duygularımızı dürüstçe ve rahatlıkla ifade edebilmemizi ve

başkalarının haklarını çiğnmeden kendi haklarımızı kullanabilmemizi mümkün kılar (Alberti ve Emnos, 2002, s. 6).

“Dökmen atılganlığı, bir insanın duygu ve düşüncelerini rahatlıkla belirtebilmesi, gerektiğinde hakkını araması kısacası iradesini ortaya koyabilmesi olarak ifade etmiştir (Gökalan, 2000, s. 19).”

Atılganlık İle İlgili Kuramsal Görüşler

Bu konudaki çalışmalar incelendiğinde atılgan kişilik özelliği ile kendini gerçekleştirmekte olan bireylerin özelliklerinin benzer olduğu görülmektedir. Kendini gerçekleştirmekte olan bireylerin özellikleri şöyle sıralanmıştır:

Kendini gerçekleştirmekte olan birey daha yeterli bir kişiliğe sahiptir; daha verimlidir. Kim olduğunu gerçekçi bir gözle algıladığı gibi kim olabileceği hakkında daha tutarlı bir görüşe sahiptir. Kendini gerçekleştirmekte olan birey hem kendisi hem de başkaları hakkında olumlu görüşlere sahiptir. İnsan değerine saygı duyar, onları benimser ve geliştirir. Kendini gerçekleştirmekte olan birey; zamanı iyi kullanır; geçmişten daha çok geleceğe dönüktür; yaratıcıdır. Kendine saygı duyar ve kendini olduğu gibi kabul eder; duygularını açığa vurmaktan kaçınmaz. Kendini gerçekleştirmekte olan birey değişmeye ve yeni yaşantılara açıktır. Kendini değiştirmekte olan bu gerçek dünyanın bir parçası gibi görür (Kepçeoğlu, 1985, s. 12).

Atılganlık ile ilgili çalışmaların çoğunluğu davranışçı kuramın terapi tekniklerinden biri olan atılganlık eğitimi (assertive training) ile ilgilidir. Salter tarafından geliştirilen bu tekniğin dayandığı temel sayıltı, insanların duygu ve düşüncelerini açıkça ifade etmedikleri ve birbirlerine sahte davrandıkları sayıltısıdır. Atılganlık eğitiminde danışman danışanı, duygularını açıklamaya, istediklerini açıkça ifade etmeye teşvik eder ve istenilen davranışları gösterdikçe onu pekiştirir (Karahana ve Sardoğan, 1994, s. 64-65).

Atılganlık Eğitiminin İçeriği

Atılganlık eğitimi yedi alt başlıktan oluşmakta ve sekiz oturum sürmektedir.

Atılganlık eğitimi konuları aşağıdaki gibidir:

1-Atılgan, saldırgan ve çekingen davranışları ayırt etmek.

2-Başkalarının olduğu kadar kendi haklarımızı tanımlamak, kabul etmek ve saygı duymak.

3-Heyecanı azaltmak.

4-Etkili kişiler arası ilişkileri geliştirmek.

5-Anlamlı ve yakın ilişkiler kurmak.

6-Sözsüz davranış becerilerini geliştirmek.

7-Düşünce, duygu ve inançları etkilice ifade etmek (Çulha ve Dereli, 1987, s. 21).

Atılğan Davranışın Öğeleri

Atılğan davranışın öğeleri şöyle özetlenebilir:

Gözle İletişim: Kişiyile konuşurken, onunla etkili iletişim kurabilmek ve söylenilenlerin içten olduğunu anlatabilmek için o kişiye doğrudan bakmak gereklidir.

Vücutun Duruşu: Kişiyile konuşurken, doğrudan onun yüzüne bakılır, dik oturulur, onunla ilgilendiği ortaya konur, yollanan mesajlar daha anlamlı olur.

Jestler: Uygun jestlerin anlatılanlara eşlik etmesi mesajı daha anlamlı kılar.

Yüz İfadesi: Öfkesini anlatmak isteyen birini bunu gülerek ifade ettiğini gördünüz mü? Bu olmaz. Davranışın atılğan olabilmesi için yüz ifadesinin de yollanan mesaja uyum göstermesi gerekmektedir.

Ses Tonu: Fısıltı şeklindeki monoton bir ses istenileni anlatmaya nasıl yetmezse, bağırarak da diğer kişiyi savunmaya ittiği için atılğan olmak istenildiğinde birey ses tonunu iyi ayarlamalıdır. Konuşurken kendine güvendiğini ileten, ancak üstünlük kurmayan bir ses tonu ile konuşmak gerekir.

Zamanlama: Duraksama atılğanlığın etkisini azalttığından, genellikle (spontan) kendiliğinden anlatım amaç olmalıdır. Ancak uygun bir zamanı seçmede yargı gereklidir.

İçerik: Ne söylenildiği önemliyse de nasıl söylenildiği yani mesajın iletme biçimi çok daha önemlidir. Bu nedenle mesajı yollarken karşıdaki kişiyi savunmaya itmeden bireyin kendini ifade etmesi gerekmektedir (Akıncı, 1999, s. 14-15).

Atılğanlıkla İlgili Yanlış Geleneksel Varsayımlar ve Meşru Haklarınız

Çocukluk döneminden bugüne kadar öğretilmiş olan ve bireyleri güvenli ve atılğan olmaktan alıkoyan bazı yanlış geleneksel inançların var olduğu söylenebilir. Bu inançlar nelerdir ve nasıl olmalıdır. Aşağıda yanlış geleneksel varsayımlar ve meşru haklarınız belirtilmiştir.

Yanlış Geleneksel Varsayımlar:

1-İhtiyaçlarınızı başka insanların ihtiyaçlarının önüne koymak bencilliktir.

2-Hata yapmak utanç verici bir şeydir. Her durum için uygun bir cevabınız olmalıdır.

3-Eğer duygularınızı başkalarına kabul ettirmekte güçlük çekiyorsanız, o zaman ya onlar yanırlar ya da siz delirmeye başlıyorsunuz.

4-Başkalarının görüşlerine saygı göstermek zorundasınız, özellikle onlar otoriteyi temsil eden bir noktadaysalar. Görüş farklılığınızı saklayın, dinleyin ve öğrenin.

5-Tutarlı olabilmek için fikrinizi hiç değiştirmemek gerekir.

6-Esnek ve uyumlu olmak zorundasınız. Başka insanların davranışlarının makul ve geçerli sebepleri vardır.

Meşru Haklarınız:

1-Bazen kendimizi başkalarının önüne koyma hakkınız vardır.

2-Hata yapmaya hakkınız vardır.

3-Duygularımızla ilgili en son kararı vermek ve bunun doğruluğunu kabul etmek sizin hakkınızdır.

4-Kendi görüş ve inançlarınıza sahip olamaya hakkınız vardır.

5-Değişen şartlar çerçevesinde fikrinizi değiştirmek ve farklı davranmak hakkına sahiptir.

6-Size yönelik uygun olmayan ve hak etmediğinize inandığınız davranış ve eleştirilerin sebebini sormaya hakkınız vardır (Ayaz, 2002, s. 12-13).

Atılgan Davranış Hakkında On Önemli Nokta

1-Kendini ifadeye dayalıdır.

2-Başkalarının haklarına saygı göstermesidir.

3-Dürüstlüktür.

4-Dolaysızdır ve kesindir.

5-Bir ilişkide, ilgili her iki tarafın eşitliğine ve yararına dayanır.

6-Duyguların, hakların, gerçeklerin, görüşlerin, ricaların ve sınırların söze dökülmesidir.

7-İletilmek istenen mesaj için göz teması, ses, vücut duruşu, yüz ifadesi, el ve vücut hareketleri, mesafe, zamanlama, akıcılık ve dinleme gibi dil dışı öğelerden yararlanmaktadır.

8-Evrensel değil, kişiye ve duruma uygundur.

9-Toplumsal sorumluluk üstlenmektir.

10-İnsanın doğasında yoktur, öğrenilir (Alberti, Emnos, 2002, s. 63).

Atılganlık ve Kültürel Farklılıklar

Her toplumun kendine ait bir kültürü, düşünce ve hissetme özelliği, hedefi, tavır alışları vardır. Bireysel davranışlarımızın çoğunda yaşadığımız çevredeki hakim kültürün yansımaları vardır. Yemek yeme biçimi, temizlik alışkanlığı, giyim tarzı, dili kullanma ve konuşma biçimi, çalışma ve zamanı kullanma biçimi, dini inanışlarımız, kalıp ve yargılarımız hep kültürümüzün etkisinde kalır (Akıncı, 1999, s.15).

Kendini ifade etme arzusu temel bir insani ihtiyaç olmakla birlikte, kişiler arası ilişkilerde atılganlık batı toplumlarının özelliğidir.

Asya toplumlarında, grup üyeliği (aile, klan, çalışma grubu) ve saygınlık çok değerlidir. Bir birey için, kendini nasıl gördüğü değil başkalarının onu nasıl gördüğü önemlidir. Kibarlık, temel meziyetlerden biridir ve iletişim sanki yüz yüze gelmekten veya karşıdaki insanı kırmaktan kaçınırcasına dolaylıdır. Atılganlık, yani batı kültürüne göre kendini dolaysız ifade etme, geleneklere değer veren kültürlerce uygun bir davranış tarzı değildir. Ancak, çoğu genç ve işleri gereği Avrupa ve A.B.D ile temasta olanlar daha dolaysız ve atılgan davranışları benimsemişlerdir.

Latin ve İspanyol toplumlarındaki birçok birey ve alt grup “maçoluk” görüşünü o kadar önemsemiş ve vurgulamıştır ki bizim tanımladığımız biçimi ile atılganlık, özellikle erkekler için nerede ise uysallık ile eş değer görülmektedir. Bu gibi durumlarda, erkekler için kendini ifade etmek güç gösterisi anlamını taşımaktadır.

Belki de, atılganlığa en çok ihtiyacı olan kişiler kendini ifade etmeye geleneksel olarak değer vermeyen kültürlerden olan bireylerdir. Dünyamız küçüldükçe, şu andaki ve gelecekteki uluslararası ilişkiler, masanın her iki tarafındaki insanların daha açık ve doğrudan bir iletişim kurmasını ve bunun daha ciddi bir eşitlik anlayışına dayanmasına zorunlu kılacaktır (Alberti ve Emnos, 2002, s. 57-58).

Ülkemizdeki aile içi eğitim anlayışı genel olarak çocukları edilgenleştirmektedir. Geleneksel terbiye anlayışı çocuğun konuşmasına düşünce üretmesine olanak

vermemektedir. Suskun, itiraz edemeyen çocuk, terbiyeli olarak nitelendirilmekte, böylece itaatkar toplum oluşumunun temeli atılmaktadır. Öte yandan zora başvurma (dayak) gibi cezalandırma yöntemleri, eğitime yollarından biridir.

Bu tip oluşum sonucunda eğitim kurumlarına gelen öğrenciler, okulda öğretmenin himayesine girmekte; öğretmen tek doğru düşüncenin merkezi olmaktadır. Diğer yandan katı eğitim programlarının kalıpları dışına çıkamayan; yoruma, tartışmaya ve diyaloga açık olmayan eğitim anlayışıyla öğrenci özgür düşünme, yaratıcılık, girişimcilik, eleştirelilik gibi yetkilerini yeterince geliştirememekte buna karşılık çekingen, bağımlı, ve itaatkar bir kişilik oluşmaktadır (Şimşek, 2000, s. iii).

Atılgan Bireyin Özellikleri

Atılgan olan kişi kendini geliştirir, duygularını açıkça dışa vurur, özgüveni olduğu için istediği amaca daha kolaylıkla ulaşır ve kendini daha iyi geliştirme olanağını elde eder. Böylece de çekingen ve saldırganlara oranla çevreyle daha çok uyum içindedir (Voltan Acar, 2003, s. 18).

Atılgan insanlar, duygularını açmaktan, kendilerinin hassas olduğunu göstermekten ve başarısız olmaktan veya reddedilmekten korkmazlar (Crawford ve Taylor, 1999, s. 3).

Day ve diğerleri (1993) atılgan bireylerin özelliklerini şöyle sıralamışlardır:

Çocukluktan Gelen İçselleşmiş Bireyler:

- 1-Sunacak bir şeye sahibim.
- 2-Onu yapabilirim.
- 3-Sevilen bir insanım.
- 4-Benim haklarım olduğu kadar başkalarının da hakları var.
- 5-Duygularımı anlatmak için hazırım.
- 6-İnsanlara güvenebilirim.
- 7-Başarısızlık dünyanın sonu değildir.
- 8-Kendi eylemlerim için sorumluluk alırım.

Belirginleşen Yetişkin İletişim Stili:

- 1-Muhafif görüşleri bile dinleyebilme.
- 2-İşler güçleştiği zaman ondan ayrılmama.
- 3-Özgün görüşler ileri sürebilme.
- 4-Esprili bir anlayış.

- 5-Ussal olmayan istekleri reddedebilme.
- 6-Başkalarından davranış değişimini isteyebilme.
- 7-Duygularını ifade etme ve başkalarına da bu fırsatı verme.
- 8-Şikayetleri bildirme ve kabul etme.

Vücut Dili İletişimleri:

- 1-Sakin, rahat el ve kol hareketleri.
- 2-Rahatça göz kontağı başlatabilme ve sürdürebilme.
- 3-Açık, içten bir ifade.
- 4-Sıcaklık.
- 5-Yazılı ve sözlü iletiler arasından uygun olanı seçme; gerçekçilik.
- 6-Kendinden emin ve kararlı bir ses tonu.

Başkalarından Gelen Tepki Biçimleri:

- 1-Doğruluk ve dürüstlüğüne saygı duyulur.
- 2-Başkaları tarafından örnek bir model olarak görülür.
- 3-Atılgan olmayan bireylerden düşmanca tavırlara maruz kalabilir.
- 4-Eğer bir kadın ise, atılgandan çok saldırgan olarak görülebilir.
- 5-Bağımlı meslektaşları tarafından ona kurtarıcı rolü yüklenebilir.

Liderlik Stili:

- 1-Katılım ve işbirliğine önem verir.
- 2-Grup içindeki bireyler arasındaki çatışmayı üstesinden gelinebilir, potansiyel ve yaratıcı olarak görür.
- 3-Sorumluluk yüklenir.
- 4-Başkaları ile kendisi arasındaki kişisel ve rol sınırları hakkında açıktır; ilkeli eylemlere inanır.
- 5-Eşit fırsatların etkin olarak oluşmasına yardımcı olur.
- 6-Çalışmanın, başarının temel taşı olarak görür.

Üzerinde Durulması Gereken Nokta:

Atılgan bir yaşam stilini sürdürmek için gerekli olan duygusal, fiziksel ve ruhsal yenileşmeye dikkat etme (Şahin, 2001, s. 61-62).

ÇEKİNGENLİK

Çekingenlik, kişinin duygu, düşünce, inanç gibi kendine özgü unsurları ortaya koymada yetersiz olması; hakları başkaları tarafından çiğnendiğinde buna karşı koyamaması ve kendini savunamaması olarak tanımlanabilir. Çekingenlik, kişinin gereksinmelerine öncelik tanıma ve önemsemedeki azalmayı da gösterir. Bu kişinin ilişkilerinde sürtüşme ve çatışmalardan kaçınmak için seçtiği bir yoldur (İnceoğlu ve Aytar, 1987, s. 23).

Çekingenlik insanın, diğerlerinden daha çok kendisine bakmasıdır. Çekingen insan, insanların iki yüzlü olduğunu ve insanların bütün dikkatlerinin kendisinde toplandığını hisseder.

Toplumsal fobisi olan (çekingen) insanlar, utanıp sıkılmalarına veya küçük düşmelerine yol açacak biçimde davranabileceklerinden korkar (Markway ve diğerleri, 1998).

Sosyal olarak çekingen insanlar belirli bazı kişisel özelliklerinden, vücutlarından veya karakterlerinden utanabilirler ve konuştukları insanların bunun üzerine yoğunlaştıklarını hissederler. Çekingen kişiler görünen kusurların üzerine odaklandıklarından güçlü noktalarını görmezden gelip başarısızlığa daha meyilli olurlar (Crawford ve Taylor, 1999, s. 2).

Çekingen kişilerin beden duruşları hareketsiz, uyusuk ve yenik durumdadır. Başları hafif öne doğru eğilmiş ve boyunları yana doğru büküktür. Rahatsız, eğri oturuş ve her an kaçmaya hazır bir görünümde dirler. Başkalarının üzerlerine gelmelerine veya arada çok az mesafe bırakarak konuşmalarına izin verirler. Yüz ifadeleri af diler gibidir. Göz teması yoktur, gözlerini kaçırlar, aşağıya veya yukarı doğru bakarlar. Ses tonları çok yumuşak sakın, kararsız, hafif titreşim ve kısıktır. Hareketleri yavaş olup sinirli bir şekilde parmakları ile oynarlar. El sık sık ağza götürülür ve kapatılır. Eller kıvrılır ve bükülür (Ayaz, 2002, s. 6).

Çekingenliğin Nedenleri

Aile Yapısı: Bizler genelde aile davranış kalıpları tarafından yönlendirilip biçimlendiriliriz. Anne ve babanız kendilerini kararlılıkla ifade edemeyen, iyi kimselerse sizin de büyüyünce herkesin kullandığı silik biri olmanız doğaldır.

Aynı şekilde eğer anne ve babanız fazla eleştirel bir tavır sergiliyorsa kendilerine karşı eleştirel olduklarından size karşı da eleştirel olup olmadıkları, bunu sizi korumak

için yapıp yapmadıkları bir yana siz de kendinizi hiç mükemmel olmayan, bu yüzden de sevmeye layık olmayan biri olarak kabul eder ve özeleştiri yapmayı kısa sürede öğrenirsiniz.

Bu yüzden, aileniz sizi çok sevse bile, dünya görüşünüzü ve davranışlarınızı belirleyen olumsuz bir güç oluşturur. Bu gibi ailevi davranış kalıplarından kurtulmak çok güçtür. Eğer ebeveyniniz, “Boşuna çabalama asla başaramazsın!” veya “Bunu asla başaramazsın!” dediyse, siz de çoğu zaman onlara inanırsınız.

Çekingen Ebeveynler: Elbette çekingen davranmayı ebeveynlerimizden kolayca öğrenebiliriz. Çok utangaç, çok gergin ve çok sinirli insanlar genelde bu davranış kalıbını ailenin diğer üyelerine de aşırlar. Dünyaya özgüven sahibi bireyler olarak geliriz; oysa özgüveni olmayan, kendini değerli ve sevmeye layık bulmayan anne babaların zararlı yetiştirme şekli bu özgüveni yok eder.

Aşağılanma: Bu çok önemli bir nedendir. Halen etkileri süren, davranışlarınızı ve tepkilerinizi belirleyen, hem bilincinizde hem de bilinçaltınızda dönüp duran ve bu dünyada kendinizi algılayış biçiminizi etkileyen bir olay; çocukken yaşadığımız ve sizi utanca boğan bir olay olabilir. Aşağılanmanın bir çok şekli vardır ve onu belirleyip çözümleyemezsek şoku ömür boyu zihninizde yaşar.

Travma: Travmalar çok çeşitlidir. Yarattığı bilinç altı koşullanmalar yaşam boyu süren, anlaşılmayan davranışlara ve kendini hedef alan yıpratıcı tavırlara yol açar. Travmatik olaylardan kaynaklanan şok ve karmaşa daha fazla acıyı engellemek için bilinçaltını programlar. Travmatik olay son bulduğunda dahi bu korunma tekniği varlığını yaşam boyu sürdürür. Oysa bu teknik ileriki yıllarda karşılaştığımız durumlara hiç de uygun değildir.

Açıklanamayan panik ataklar ve korkular baş gösterip normal bir yaşam sürdürmemizi engellemeye başlar. Bunu aşmak ve beynimizin kontrolünü ele geçirmek için atılacak ilk adım altta yatan nedenleri keşfetmektir.

Bir ebeveynin ölümü çoğu zaman sorunları tetikler. Sağ kalan ebeveynin yası ve akrabaların çocukların ihtiyaçlarını karşılayamaması üzüntü ve karışıklıklara neden olabilir.

Korkutma: Korkutma ve tehdidin etkisi bir ömür boyu sürebilir. Bu yüzden iş ve sosyal hayattan korkar hale gelebilirsiniz. Okul, iş ve sosyal hayatınız bozulabilir; yeniden aşağılanma korkusu özgüveninizi zedeleyebilir.

Tersleme: Bu tavır diğerk çocuklardan geldiği gibi ebeveynlerden, arkadaşlardan ve öğretmenlerden de kaynaklanabilir. Ama kaynak ne olursa olsun, yavaş yavaş özgüveninizi ve kendinize verdiğiniz değeri yıpratır. Bazen terslendiğimizin farına bile varmayız. Bu yüzden terslenme, bir alışkanlık ya da günlük yaşamın bir parçası ve özgüven eksikliğinin temel nedeni haline gelebilir.

İstenmeyen Çocuklar ve Daha Doğumda Ebeveynlerinden Ayrılanlar: Çocukların daha ana rahmindeyken ebeveynlerinin söylediklerini anladığı bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Bu yüzden henüz anasının karnındayken bu tür tartışmalara maruz kalan istenmeyen çocuklar, küçük yaşlardan bunu fark edecektir. Bağrıışmalar ve kavgalarla kuşatılmış çocukların endişeleri ömür boyu bilinçaltında kalacaktır.

Ayrıca doğumda annelerinden ayrılan veya sezaryenle dünyaya gelen çocuklar da kendilerini dışlanmış ve yabancılaşmış hissederler. Erken doğan kuvözde yaşatılan bebekler de annelerinin sevgi ve yakınlığından mahrum kalırlar. Bu tür çocuklar hayatlarının geri kalan bölümünü, neden insanlara yakınlaşamadıklarını, yabancılaşma ve yalnızlık duygularının nereden kaynaklandığını anlayamadan yaşayabilirler (Crawford ve Taylor, 1999, s. 8-11).

Ebeveyni tarafından sürekli azarlanan, aşırı kollanıp kollanan inisiyatif kullanmasına izin verilmeyen yetersiz ya da beceriksiz olduğu kendilerine hissettirilen çocuklar ileriki yaşamlarında utangaç, çekingen, ürkek, kendi başlarına karar veremeyen, sosyal ilişkiler kurmakta zorluk çeken yetişkinler olarak karşımıza çıkıyorlar. Aşırı utangaçlık duygularıyla büyüyen çocuk, başkaları karşısında utanma duygusundan kendini kurtaramıyor. Bu yüzden toplumdan kaçmaya başlıyor, başkalarıyla konuşmaktan çekiniyor. İnsanlardan iletişim kurmaktan çekindiği için bu konuda bilgisiz ve yetersiz kalıyor. Herhangi bir kişiyle konuşurken hata yapacağı kaygısı, onu giderek insanlardan uzaklaştırıyor (Yüksel, 2002, s. 38).

Çekingen Bireyin Özellikleri

Day ve diğerkleri (1993) çekingen bireyin özelliklerini şöyle sıralamışlardır:

Çocukluktan Gelen İçselleşmiş Mesajlar:

- 1-Sessizliği korus.
- 2-Tebessümü korus.
- 3-Şikayet etme.
- 4-Kızgınlık, cezalandırılabilir bir suçtur. Duygular tehlikelidir.

5-Yetkililerin söylediği şey doğrudur.

6-Benim görüşlerim önemsizdir.

7-Hiç kimse beni dinlemez.

8-Barışçı ol.

Belirginleşen Yetişkin İletişim Stili:

1-Gruplarda verilen yazılı bilgiyi benimseme.

2-Yersiz gülümseme, aşırı kibarlık veya yaltaklık.

3-İletişimde duygu ifadelerinin yokluğu.

4-Etkileşimleri başlatma korkusu.

5-Öfkeyi hissetme ve ifade edememe.

6-İstediği şeyi bilmeme veya söylememe.

7-Duygulara uzak bağlantısı olmayan izlenimleri ifade etme.

8-Bireysel katkının değeri olmadığını düşünme.

Vücut dili İletişimleri:

1-Özgüvenin olmaması.

2-Değişimden kaçmak.

3-Yalvarmak.

4-Gevşek yavan bir ses tonu.

5-Göz kontağı kurma ve sürdürmede zorluk.

6-Kişisel alanına başkalarının izinsiz girmesine izin verme.

Başkalarından Gelen Olumsuz Tepki Biçimleri:

1-Varlığından haberdar değildir, hatta varlığını unuttur.

2-Görüşleri kolayca kafadan silinir.

3-Küçümseme.

4-Hep yukarıda gezinme.

5-Kolayca manipüle edilir.

6-Edilgenliği zayıflık olarak yorumlanır.

7-Az saygı gösterilir.

Liderlik Stili:

1-Bağımsız olarak karar veremez.

2-Yönetimde hatalar yapar.

3-Vizyon gücünü bağlayıcı bulur.

- 4-Güçlü duygu ifadesiyle kolayca etkilenir.
- 5-Grup üyeleri arasındaki çatışmayı hafifletmeye çalışır.
- 6-Duygulardan uzaklaşacak gibi görünür.

Üzerinde Durulacak Noktalar:

- 1-Özsaygıyı kurma, kendisini sevmeyi öğrenme.
- 2-Bireysel haklara inanma.
- 3-Sorumlulukla karşı karşıya gelme cesaretinden haberdar olma.
- 4-Saklanmadan, kendisinin ve başkalarının duygularını dinleme.
- 5-Ussal olmayan istekleri reddetmeyi öğrenme.
- 6-Baskı altında kararından dönmeme, bireysel sınırlılığını sürdürme.
- 7-Vücudunu dik tutma; sabit ses tonuyla sabit konuşma, şeklinde ifade edilebilir

(Şahin, 2001, s. 53-54).

BAŞARI

Kişisel başarıyı, kişinin kendisi için tanımlanan, özelliklerine uygun olan işin kabul edilebilir sınırlar içinde gerçekleştirmesi olarak tanımlayabiliriz. Bu tanıma göre başarıdan söz edebilmek için kişinin tanımlanmış bir işle karşı karşıya kalması, bu işin özellik ve yeteneklerine uygun olması ve o işin gerçekleştirme derecesinin göstergesi olan standardının saptanmış olmasını gerektirir. Bu standarda ulaşma kişinin başarısı olarak düşünülürken, standardın altında kalma da başarısızlığı olacaktır (Filiz).

Başarı, okul ortamında belirli bir ders ya da akademik programlardan bireyin ne derece yararlandığının bir ölçüsü veya göstergesidir. Okuldaki başarı ise bir akademik programdaki derslerden öğrencinin aldığı notların ya da puanlarının ortalaması olarak düşünülebilir.

Öğrencinin ders başarısı üzerinde etkili olan pek çok değişken bulunmaktadır. Öğrenme değişkeni olarak da adlandırılan bu değişkenler hemen tümüyle fizyolojik, psikolojik, toplumsal durum ve koşullarla ilgilidirler. Öğrenme değişkenleri, öğrencinin öğrenme durumunu, dolayısıyla da başarı düzeyini olumlu ya da olumsuz olarak etkilemektedirler (Güleç ve Alkış).

Akademik başarı dendiğinde okulda okutulan derslerde geliştirilen ve öğretmenlerce takdir edilen notlarla, test puanlarıyla ya da her ikisiyle belirlenen beceriler, kazanılan bilgiler kastedilmektedir. Öğrenci, başarı için gerekli olabilecek en

uygun ortamda dahi başarısız oluyorsa bunu çözmek için çocuğun iç dünyasına yönelmek ve onun kendisiyle olan problemlerini görebilmek gerekir. Ancak bu problemler çözüldükten sonra çocuk içinde bulunduğu koşulları gerektiği gibi kullanılabilecek ve akademik başarıya ulaşarak topluma yararlı bir birey olacaktır (Gökalan, 2000, s. 1).

Araştırmanın Amacı

Bireylerin kendilerini oldukları gibi anlatabilme, olumlu ve olumsuz duygularını iletebilme, kendilerine ters gelen isteklere karşı koyabilme, karşısındakinden istekte bulunabilme gibi davranış özellikleri atılganlık olarak tanımlanmaktadır. Atılganlıktan uzak görünen kişilerin başkalarının etkisi altında kaldığı, kolay yönlendirilebildikleri bilinmektedir. Buna bağlı olarak bu durumu aşağıdaki noktalarla birlikte düşünmeliyiz.

Öğrencilere göre öğretmen nitelikleri arasında; her şeyi açıklayan, kişilik sahibi, derste etkili, öğrenciyi kendisine inandırıp güvendirilen, iyi iletişim kuran gibi özelliklere sahip olması bulunmaktadır.

Öğretmen kişiliğine ait bazı özellikler; olaylara, farklı görüşlere tarafsız gözle bakarak anlamaya çalışan, görüşlerini hiçbir etki altında kalmadan açıkça söyleyen, verilecek bir kararın kendi düşünceleri doğrultusunda çıkmasını sağlamak için çevresini etkileme çabası gösteren, benimsemediği kararları eleştiren ve nedenlerini tartışan, işbirliği yapmaktan hoşlanan v.b şeklinde tanımlanmaktadır.

Uzmanların öğretmenden beklediği davranışlar arasında yeterli, atılgan ve yaratıcı bir öğretmen olması da mevcuttur (Taşpınar ve diğerleri, 2002, s. 149-162).

Sayılan öğretmen özelliklerinin de dolaylı veya doğrudan atılganlıkla ilgili olduğu görülmektedir.

Bu araştırmanın temel amacı, öğretmen adaylarının bazı özellikleri ile atılganlık düzeyleri ve okul başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Araştırmanın Önemi

Sosyal bir varlık olan insanın içinde yaşadığı toplumla kurduğu ilişki ve iletişim türü, onun kendisini algılayışını ve çevresiyle uyumlu bir bütünlük oluşturmasını doğrudan etkileyecektir. Çevresiyle iletişim kurarken, kendi duygu ve düşüncelerini diğerlerine atılgan davranış kapsamında iletebilen birey, yaşadığı çatışmaları ve iletişim

sorunlarını en aza indirgeyerek daha az uyum sorunu yaşayacak ve bu da onun ruhsal sorun yaşama düzeyini doğrudan etkileyecektir.

Ülkemizin geleceğini emanet edeceğimiz nesilleri oluşturmanın yanında, her biri ailelerin mutluluk ve huzur kaynağı olan çocukların, beden ve psikolojik olarak sağlıklı bir biçimde topluma katılması, öğretmenlerin görevlerinden olduğu unutulmamalıdır. Sağlıklı öğrencilerin, sağlıklı bireyler yetiştireceği, olasılığı yüksek bir düşüncedir. Atılgan davranış sergileyen öğretmenler, bu bağlamda yetiştireceği öğrencilere iyi birer örnek teşkil edeceklerdir.

Araştırma, bu konuda yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağı için önem arz etmektedir.

Problem

Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin kişisel özelliklerinin, atılganlık düzeylerine ve başarı durumlarına etkisi var mıdır?

Alt Problemler

1.Öğrencilerin atılganlık düzeyleri, araştırmanın bağımsız değişkenlerine göre anlamlı derecede farklılaşmakta mıdır?

1.1.Sınıf değişkeni açısından öğrencilerin atılganlık düzeyleri birbirinden anlamlı derecede farklılık göstermekte midir?

1.2.Öğretim değişkeni açısından öğrencilerin atılganlık düzeyleri birbirinden anlamlı derecede farklılık göstermekte midir?

1.3.Cinsiyet değişkeni açısından öğrencilerin atılganlık düzeyleri birbirinden anlamlı derecede farklılık göstermekte midir?

1.4.Öğrencinin aylık geliri değişkeni açısından öğrencilerin atılganlık düzeyleri birbirinden anlamlı derecede farklılık göstermekte midir?

1.5.Kardeş sayısı değişkeni açısından öğrencilerin atılganlık düzeyleri birbirinden anlamlı derecede farklılık göstermekte midir?

1.6.Annenin eğitim durumu değişkeni açısından öğrencilerin atılganlık düzeyleri birbirinden anlamlı derecede farklılık göstermekte midir?

1.7.Babanın eğitim durumu değişkeni açısından öğrencilerin atılganlık düzeyleri birbirinden anlamlı derecede farklılık göstermekte midir?

1.8.Ailenin ikamet ettiği coğrafi bölge değişkeni açısından öğrencilerin atılganlık düzeyleri birbirinden anlamlı derecede farklılık göstermekte midir?

1.9.Ailenin ikamet ettiği yerleşim birimi değişkeni açısından öğrencilerin atılganlık düzeyleri birbirinden anlamlı derecede farklılık göstermekte midir?

1.10.Ailenin aylık geliri değişkeni açısından öğrencilerin atılganlık düzeyleri birbirinden anlamlı derecede farklılık göstermekte midir?

2.Öğrencilerin başarı düzeyleri, araştırmanın bağımsız değişkenlerine göre anlamlı derecede farklılaşmakta mıdır?

2.1.Sınıf değişkeni açısından öğrencilerin başarı düzeyleri birbirinden anlamlı derecede farklılık göstermekte midir?

2.2.Öğretim değişkeni açısından öğrencilerin başarı düzeyleri birbirinden anlamlı derecede farklılık göstermekte midir?

2.3.Cinsiyet değişkeni açısından öğrencilerin başarı düzeyleri birbirinden anlamlı derecede farklılık göstermekte midir?

2.4.Öğrencinin aylık geliri değişkeni açısından öğrencilerin başarı düzeyleri birbirinden anlamlı derecede farklılık göstermekte midir?

2.5.Kardeş sayısı değişkeni açısından öğrencilerin başarı düzeyleri birbirinden anlamlı derecede farklılık göstermekte midir?

2.6.Annenin eğitim düzeyi değişkeni açısından öğrencilerin başarı düzeyleri birbirinden anlamlı derecede farklılık göstermekte midir?

2.7.Babanın eğitim düzeyi değişkeni açısından öğrencilerin başarı düzeyleri birbirinden anlamlı derecede farklılık göstermekte midir?

2.8.Ailenin ikamet ettiği coğrafi bölge değişkeni açısından öğrencilerin başarı düzeyleri birbirinden anlamlı derecede farklılık göstermekte midir?

2.9.Ailenin ikamet ettiği yerleşim birimi değişkeni açısından öğrencilerin başarı düzeyleri birbirinden anlamlı derecede farklılık göstermekte midir?

2.10.Ailenin aylık geliri değişkeni açısından öğrencilerin başarı düzeyleri birbirinden anlamlı derecede farklılık göstermekte midir?

3.Öğrencilerin başarı ve atılganlık düzeyleri arasında anlamlı ilişki var mıdır?

Varsayımlar

1-Araştırmaya katılan öğretmen adayları Rathus Atılganlık Envanteri' ni ve kişisel bilgi formunu hiçbir etki altında kalmadan doğru olarak doldurmuşlardır.

2-Rathus Atılganlık Envanteri, öğretmen adaylarının atılganlık düzeylerini saptamada yeterlidir.

3-Evrene genelleme yapmak için seçilen örneklem grubunun üyeleri yeterli sayıdadır.

4-Öğretmen adaylarının başarı durumunu belirlemek amacıyla kullanılan not ortalamaları, onların mevcut başarı durumlarını objektif olarak yansıtmaktadır.

Sınırlılıklar

1-Bu araştırma Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı 1., 2., 3., 4. sınıf, I. ve II. öğretim öğrencileriyle sınırlıdır.

2-Bu araştırma Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı 1., 2., 3., 4. sınıf, I. ve II. öğretim öğrencilerinin kişisel özellikleri, atılganlık düzeyleri ve başarıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Atılganlık ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Yapılan araştırmada, iletişim sorunlarının ülkemizde artma eğilimi gösterdiği vurgulanmaktadır. İletişim sorunları olarak; duygu ve düşüncelerini açıkça söyleyememek, rahat konuşamamak, yaş ve sosyal statü olarak daha büyüklerle rahat konuşamamak, bir arkadaş grubuna girememek, karşıt cinsle arkadaş olamamak belirtilmektedir (Bozkurt, 2006).

Öksüz tarafından 2003-2004 öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencileri üzerinde, duyguların açılması eğitiminin atılganlık düzeylerine etkisi konulu araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda, duyguların açılması eğitiminin öğrencilerin atılganlık düzeyini artırmada olumlu yönde etkisinin olduğu sonucuna varılmıştır (Öksüz, 2004, s. 147).

Deniz' in (1997), atılganlık eğitiminin öğrencilerin atılganlık puanlarını etkileyip etkilemediği; bunun yanında atılganlığın sınıf, cinsiyet ve alt sosyo-kültürel kökenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemeye çalıştığı “Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet ve Kültürel Farklara Dayalı Atılganlıkları Üzerinde Bir Atılganlık Eğitimi Denemesi” başlıklı araştırmasında Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü 1. ve 3. sınıf öğrencilerinden oluşan bir örneklem üzerinde çalışarak, bazı sonuçlara ulaşmıştır. Sonuçlara göre, erkekler kızlardan daha atılgandır. Şehirden gelen öğrenciler, köy ve kasabalardan gelen öğrencilere göre daha atılgandır. Atılganlık eğitimi öğrencilerin atılganlık puanlarını etkilemektedir.

Gemi, 1995-1996 öğretim yılında lise son sınıf öğrencilerinin atılganlık düzeylerini etkileyen bazı faktörleri incelemiştir. Araştırmanın verilerine uygun analiz sonuçları; cinsiyetin, hazırlanan üniversite giriş programlarının, ilkokul-ortaokul mezuniyet derecesinin, sosyo-kültürel etkinliklere katılma derecesinin, arkadaşlık hayatından memnuniyet derecesinin, aile içinde bireyin kişisel kararlarına güven derecesinin, bireyin kendisini fiziksel olarak beğenme derecesinin, karşı cinsle ilişkilerde memnuniyet derecesinin, kişinin çoğu yaşamını geçirdiği yörenin nüfus büyüklüğünün, ailedeki çocuk sayısının, anne-babanın eğitim durumu ile ailenin aylık

ortalama gelirin bireyin atılganlık düzeyinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bireyin aylık harçlığının yeterlik derecesi ile anne-babasının sağ-özü olmasının atılganlık düzeyini etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır (Gemi, 1997, s. VII).

Özodaşık, Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi' nin çeşitli bölümlerden seçilen 171 öğrenci üzerinde yaptığı, "Yalnızlığın Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi" isimli çalışmasında, yalnızlığı atılganlık, kaygı ve depresyonla ilişkisinin tespit edilmesinde alt gruplardan faydalanılmış, akademik başarı ile ilişkisinin tespit edilmesinde bütün grup ele alınmıştır. Araştırma sonucunda yalnızlık ve atılganlık arasında negatif yönde, kaygı ve depresyon arasında pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Yalnızlıkla akademik başarı arasındaki ilişki ise negatif yönde bir ilişki olarak tespit edilmiştir (Özodaşık, 1989, s. III).

Bozkurt 1988-1989 öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi' nin fakülte ve yüksekokullarından seçilen 754 öğrenci üzerinde çalışarak, Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencilerinin atılganlık düzeyleri ile, onların sosyo-ekonomik durumları arasındaki ilişkilerini karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Öğrencilerin bireysel niteliklerine ilişkin etmenlerden, erkek öğrencilerin atılganlık düzeylerini kız öğrencilere; genç öğrencilerin daha yaşlı olanlara; tıp, fen-edebiyat fakülteleri ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin diğerlerine; hayatlarının büyük çoğunluğunu büyük şehirlerde geçiren öğrencilerin diğer yerleşim birimlerinde geçirenlere göre atılganlık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan, öğrencilerin kişisel gereksinimlerini karşılamak amacıyla ellerine geçen para miktarı, ortaöğrenimleri ve yükseköğrenimlerdeki ikamet ettikleri yerler ile atılganlık düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler bulunamamıştır. Öğrenci ailelerinin sosyo-ekonomik niteliklerine ilişkin etmenlerden, yüksek düzeyde öğrenim görmüş olan anne ve babaların çocuklarının diğerlerine; aile içi ilişkilerini yeterli olarak algılayanların yetersiz olarak algılayanlara; aileleri tarafından dersleri ile ilgilenilen öğrencilerin, ilgilenilmeyen öğrencilere; babaları memur, subay ve serbest çalışan öğrencilerin, babaları çalışmayan ve diğer mesleklerde çalışanlara; aile içinde herkesi ilgilendiren konularda kararların ortaklaşa alındığı ailelerden gelen öğrencilerin diğerlerine; anne-babaları demokratik tutuma sahip olan öğrencilerin, anne-babaları demokratik tutuma sahip olmayan öğrencilere; kendilerini ilgilendiren kararları yine kendileri alan

öğrencilerin diğerlerine göre atılganlık düzeylerinin yüksek olduğu bulgusuna varılmıştır (Bozkurt, 1989, s. iv).

Kahriman tarafından Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin benlik saygıları ve atılganlık düzeyleri bazı değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırma 2004-2005 öğretim yılında 441 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Öğrencilerin Rathus Envanteri puan ortalamalarının 21.25 ± 20.66 olduğu ve arkadaş grubuna sahip olup olmama, akademik başarı algısı, anne baba tutumunun atılganlık puan ortalamalarını etkilediği bulunmuştur. Benlik saygısı ile atılganlık arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu, benlik saygısı arttıkça atılganlık düzeyinin de arttığı görülmüştür. Ayrıca, benlik saygısı ve atılganlık puan ortalamalarının anne ve babanın eğitim durumu, anne babanın mesleği, kardeş sayısı, aile tipi gibi değişkenlerden etkilenmediği saptanmıştır (Kahriman, 2005, s. 31).

Tataker, ergenlerin atılganlık düzeyleri ile ruhsal sorunları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın evrenini, 2002-2003 öğretim yılında İzmir il merkezinde lise öğrenimine devam eden 224 adet I. ve III. sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Örneklem grubu, üç ayrı lisenin I. ve III. Sınıflarına devam eden öğrenciler arasından seçilmiştir. Araştırma sonunda elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin atılganlık ve ruhsal sorun yaşama düzeyleri arasında anlamlı düzeyde ilişkiler olduğu, bireysel ve ailevi faktörlerin öğrencilerin atılganlık ve ruhsal sorun yaşama düzeylerini farklı oranlarda etkilediği görülmüştür. Araştırmada, öğrencilerin atılganlık ve ruhsal sorun yaşama düzeyleri arasında varsayılan yönde ilişki saptanmış, atılgan olan öğrencilerin ruhsal sorun yaşama düzeylerinin düşük olduğu bulunmuştur. Sonuçlar, araştırmanın beklentileri doğrultusunda atılganlık düzeyi yükseldikçe bireyin olumlu algılarının yükseldiğini ve ruhsal sorun yaşama düzeyinin düştüğünü göstermiştir. Atılganlık ile ergenlere ait bireysel ve ailevi özellikler arasında anlamlı bulunan ilişkiler; öğrenim görülen sınıf ile atılganlık, algılanan ders başarısı ile atılganlık, babanın eğitim düzeyi ile atılganlık, algılanan anne tutumu ile atılganlık, algılanan baba tutumu ile atılganlık, şeklinde sıralanmaktadır (Tataker).

Yeşilyaprak ve Kısaç “Öğretmen Adaylarına Uygulanan Atılganlık Eğitimi ve Sonuçlarını” isimli araştırmalarını, Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi öğrencilerinden oluşan 22 kişilik karma bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak, öğretmen adaylarına uygulanan atılganlık eğitimi, onların atılganlık

düzeylelerini ve benlik tasarımlarını olumlu yönde etkilerken, empatik eğilim düzeyleri üzerinde bir fark yaratmamıştır. Elde edilen bulgular, üniversite öğrencileri üzerinde bu tip eğitim programları uygulanmasının yararlarını bir kez daha vurgulaması açısından olduğu kadar, atılganlık eğitiminin, atılgan davranışları geliştirmesi yanısıra, öğrencilerin benlik tasarımlarında olumlu etki yaratması açısından önemli ve uygulamalar için teşvik edici olarak değerlendirilebilir (Yeşilyaprak ve Kısaç, 1999, s. 12-18).

Özkan, “Hemşirelerin Atılganlık Düzeylerini Ve Atılganlık Düzeylerini Etkileyen Faktörleri” adını taşıyan tanımlayıcı bir çalışma yapmıştır. Araştırmanın evrenini Kayseri’deki çeşitli hastanelerde çalışan 465 hemşire oluşturmuştur. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, hemşirelerin atılganlık düzeylerini, anne eğitimi, baba eğitimi, babanın mesleği, yetiştiği ailedeki kişi sayısı, aile tutumları, yaşı, eşlerinin eğitimi, mesleği tercih etme nedenleri, hizmet yılı, haftalık çalışma saati, çalıştığı hastane, meslekle ilgili etkinliklere katılma durumlarının etkilediği görülmüştür (Özkan, 2005, s. 95).

Yeşilyaprak, “Üniversite Öğrencilerinin Özsaygı, Atılganlık ve Denetim Odağı Açısından Üniversiteye Giriş ve Çıkış Özellikleri: Boylamsal Bir Araştırma” isimli bir araştırma yapmıştır. Araştırma, Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, Çocuk Gelişimi ve Eğitim Bölümüne 1993-1994 yılında girerek, 1996-1997 öğretim yılında mezuniyet aşamasına gelen 164 kız öğrenci üzerinde yürütülmüştür.. Veriler, bağımlı gruplarda t-testi ile çözümlenmiştir. Elde edilen bulgular ölçülen üç değişken açısından da eğitim süreci sonunda anlamlı düzeyde olumlu gelişmeler olduğunu ortaya koymuştur (Yeşilyaprak, 2000, s. 1).

Uğurluoğlu tez çalışmasında, lise öğrencilerinde özsaygı düzeyi ile atılganlık düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmada, öğrencilere ait kişisel, sosyo-ekonomik ve akademik değişkenlerin özsaygı düzeyi ile atılganlık düzeyi arasındaki ilişkiyi nasıl etkilediği belirlemeye çalışılmıştır. Araştırma Trabzon Fatih Lisesi’nde 500 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucu, özsaygı düzeyi ile atılganlık düzeyi arasında, pozitif yönde ve güçlü olmayan bir ilişki olduğunu göstermiştir. Öğrencilerin yaş, cinsiyet, akademik başarı, kardeş sayısı, kardeşler arası doğum sırası, annenin eğitim düzeyi ve ailenin ekonomik durumuna göre özsaygı düzeyi ile atılganlık düzeyi arasındaki ilişkinin farklılık göstermediği bulunmuştur.

Buna karşılık babanın eğitim düzeyi ve mesleği, öğrencinin okuldaki branşı ve meslek tercihine göre özsaygı düzeyiyle atılganlık düzeyi arasındaki ilişkide farklılık olduğu görülmüştür. Annesi çalışan öğrencilerin özsaygı düzeyi ile atılganlık düzeyi arasındaki ilişki annesi çalışmayan öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerden cinsiyetleri kız olanların, başarılı olanların, annelerinin eğitim düzeyi yüksek olan ve anneleri çalışanların, babaları gözde mesleklerde çalışan öğrencilerin özsaygı ve atılganlık düzeyleri diğer öğrencilerin düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeyleri, babalarının eğitim düzeyleri, doğum sayıları, kardeş sayıları ve yaşlarına göre özsaygı düzeyleri ve atılganlık düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmamıştır (Uğurluoğlu, 1996, s. IV).

Akıncı, yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen gençlerin atılganlık düzeylerini karşılaştırdığı çalışmasında, Marmara Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan 165' i yurt dışı yaşantısı geçirmiş, 165' i yurt dışı yaşantısı geçirmemiş 330 öğrenci örneklem grubunu oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, yurt dışı yaşantısı geçirmeyen kız ve erkek öğrencilerin atılganlık ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Yurt dışı yaşantısı geçiren kız ve erkek öğrencilerin atılganlık ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Anne ve babanın eğitimi, ekonomik düzey, ailede kaçınıcı çocuk olma durumu ile atılganlık düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır (Akıncı, 1999, 79-81).

Atılganlığın karşısında bulunan çekingenlikle birlikte anılan utangaçlıkla ilgili araştırmalar da yapılmıştır.

Yüksel, üniversite öğrencilerinin utangaçlık düzeylerini etkileyen faktörleri incelemiştir. Araştırma 2001-2002 öğretim yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 202 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada algılanan akademik başarı durumunun öğrencilerin utangaçlık puanlarının önemli bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur.

“Carducci ve Zimbardo (1995) utangaçlığın başarıyı etkileyebileceğini, utangaç öğrencinin öğretmeninden yardım istemeye veya derste soru sormaya çekindiği için akademik başarısının düşük olacağını ileri sürmüşlerdir (Yüksel, 2002, s. 55).”

Atılganlık ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Atılganlık konusundaki ilk çalışma Chitenden (1942) tarafından çocuklarda atılgan davranışların geliştirilmesi ve bu davranışların ölçülmesi ile ilgilidir. Bu çalışmada çocukların üstün olma, işbirliği yapma ve çekingen davranışları incelenmiş ve çocuklarda üstün olma güdülerinden kaynaklanan saldırganlık davranışları oyun tekniği kullanılarak azaltılmaya çalışılmıştır (Voltan, 1980, s. 13).

Rathus (1972) atılganlık düzeyi düşük kişilere, atılganlık eğitimi verildikten sonra, bireyin kazandığı atılgan davranışın öğelerini incelemiş, ses tonu, duruş biçimi, konuşmanın akıcılığı, gözle iletişim ve yüz çevresindeki değişiklikleri gözlemlemiştir (Voltan, 1980, s. 14).

Ferreira, “Öğretmenlere Atılganlık İçin Verilen Psiko-Eğitim Programının Gelişimi ve Değerlendirilmesi” adlı araştırmasını, bir atılganlık eğitimi programının öğretmenlerin atılgan davranışlarda becerilerini ve öğretmenlikle ilgili günlük işlerde etkililiğini artırıp artırmadığını belirlemek amacı ile yapmıştır. Sonuç olarak atılganlıkla ilgili psiko-eğitim programına katılan öğretmenlerin atılganlık düzeylerinin anlamlı derecede yüksek olduğu ancak yetiştirme programıyla öğretmenlik işlerinde etkililik arasında anlamlı bir ilişki bulunamadığı saptanmıştır (Ferreira, 1995, s. 1-2).

Gee (2001) çalışmasında, öğretmenleri mesleklerinin ilk yılında en çok endişelendiren faktörler üzerinde durmuştur. Çalışmada lisans eğitimi metotları dersi veren 24 ön hizmet öğretmeni ve öğretme tecrübesi olan, mezun seviyesi metotları dersi alan 36 öğrencinin davranışları değerlendirilmiştir. Öğrenciler şunlara odaklanan bir anketi tamamlamışlardır: disiplin ve sınıf içi yönetimi, Louisiana Öğretmen Değerlendirme Programı, planlama ve müfredat standartlarına ulaşma, öğretmen güveni ve atılganlığı tasviri, öğrenci yaş grupları, öğrenci ilgisizliği, iş arkadaşlarından onay ve saygı görme, öğrenci farklılığı, ebeveynlerle çalışma ve öğrencileri motive etme. Her iki grubun da en büyük ilgisi disiplin ve sınıf içi yönetimidir. Her iki gruptaki katılımcılar aynı zamanda iş arkadaşlarından onay ve saygı görmenin yedinci sırada olması gerektiği konusunda hemfikirdir. Ayrıca öğretmenlerce atılganlığın önemi vurgulanmıştır (Gee, 2001).

Brown (2004), “Şehirlerde Görev Yapan Öğretmenlerin Aktardığı Sınıf İçi Yönetim Stratejileri: Kültürel Olarak Karşılık Veren Öğretimin Yansımaları” isimli araştırmasında, Amerika Birleşik Devletleri’ nin 7 şehrinde 1 ile 12’inci sınıflarda görev yapan on üç öğretmenle birebir görüşmeler yapmış ve kullandıkları sınıf içi yönetim stratejilerinin kültürel olarak karşılık veren öğretim hakkındaki araştırmayı yansıtıp yansıtmadığına bakmıştır. Katılımcılar kültürel olarak karşılık veren öğretimi yansıtan bir kaç yönetim stratejisi kullandıklarını bildirdiler: Öğrencilerle kişisel ilişkiler kurma, değer veren topluluklar yaratma, iş çevresi gibi öğrenme çevreleri kurma,

kültürel ve etnik açıdan uygun iletişim süreçleri kullanma, atılganlık uygulamaları gösterme ve açıkça belirtilmiş ve kuvvetle desteklenen beklentilerden yararlanma gibi öğretmen eğitim programlarının ön-hizmet öğretmenlerini şehir okullarında başarılı sınıf içi yönetimi üzerine etkin bir şekilde hazırlayabilme becerisi konusunda sorular ortaya koymuştur (Brown, 2004).

Başarı İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Bu bölümde öğrenci başarısı ile ilgili yapılmış araştırmalara yer verilmiştir.

Özlen ve diğerleri (2004) “Bir Üniversite İçin Öğrenci Başarısının İstatistiksel Analizi” isimli çalışmalarında, 1997-2003 yılları arasında bir devlet üniversitesinden mezun olmuş lisans öğrencilerinin başarılarının istatistiksel analizini yapmışlardır. Yaklaşık olarak 18.000 mezun için temel bilgiler verilmiş, ayrıntılı bilgiler ise bu öğrenci grubunun 4.000 mezundan oluşan bir alt kümesi için elde edilmiştir. Araştırma sonucunda şu bulgulara ulaşılmıştır:

Kız öğrenciler, erkek öğrencilerden daha yüksek genel not ortalamalarına sahiptir. Kız öğrenciler, erkek öğrencilerden daha kısa bir sürede eğitimlerini tamamlamaktadır. İlbahar döneminde mezun olan öğrenciler, sonbahar ve yaz okulu sonunda mezun olan öğrencilerden daha yüksek ortalamalara sahiptir. İlbahar döneminde mezun olan öğrenciler, eğitimlerini diğer dönemlerde mezun olanlardan daha kısa sürede tamamlamaktadır. Mezuniyet yılları ilerledikçe, öğrencilerin genel not ortalaması yükselmektedir. Mezuniyet yılları ilerledikçe, öğrencilerin öğrenim süreleri kısalmaktadır. Mezuniyet yılları ilerledikçe, öğrencilerin gösterdiği istikrar artmaktadır. Hazırlık okumayanlar, okuyanlara göre daha yüksek not ortalamalarına sahiptir. 18 yaşında üniversite eğitimine başlayan öğrenciler, başka yaşlarda başlayan öğrencilerden daha yüksek genel not ortalamalarına sahiptir. 19 yaşında üniversite eğitimine başlayan öğrenciler, diğer yaşlarda başlayan öğrencilerden daha düşük genel not ortalamalarına sahiptir. Fen lisesi mezunları, diğer lise mezunlarından daha yüksek genel not ortalamalarına sahiptir. Düz lise mezunları, diğer lise mezunlarından daha düşük genel not ortalamalarına sahiptir. Yabancı dilde eğitim yapan lise mezunları, diğer lise mezunlarından daha kısa sürede eğitimlerini tamamlamaktadır. Lise öğrenimini Ankara’da tamamlamış öğrenciler, diğer şehirlerden gelen öğrencilerden daha yüksek genel not ortalamalarına sahiptir. Lise eğitimlerini Ankara dışında tamamlamış öğrenciler, lise eğitimlerini Ankara’da yapmış olan öğrencilere göre üniversite eğitimlerini daha uzun sürede tamamlamaktadırlar (Özlen ve diğerleri, 2004).

Koç ve diğerleri “Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarıları ile Problem Alanları Arasındaki İlişki” isimli araştırmalarında üniversite öğrencilerinin akademik başarıları ile problem alanları arasındaki ilişkiyi ortaya koymuşlardır. Araştırmada Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi’nden rasgele 88 öğrenciye 50 maddeden oluşan Üniversite Öğrencileri Problem Tarama Ölçeği (ÜNÖPTO) uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, problem alanları olarak belirlenen; kişiler arası ilişkiler, depresyon, akademik mesleki problemler, aileye yönelik problemler, nevrotik eğilim ve yardım alma davranışı ile ilgili problemler açıklanmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin akademik başarılarını gösteren başarı ortalamaları ile aileye ilişkin problemler arasında anlamlı bir korelasyon gözlenmiştir. Bu ilişki, aileye ilişkin problemlerin artması durumunda başarı ortalamasının düşeceği anlamını taşıyabilmektedir. Başarı ortalaması ile kişiler arası ilişkilerdeki problemler arasında oluşan ters yöndeki ilişkide bu boyutta görülen problemlerin artması durumunda akademik başarıyı gösteren başarı ortalaması düşeceğini ifade etmektedir. Öğrencilerin kendilerine ilişkin başarı değerlendirmeleri boyutu ile nevrotik eğilimlerin, öğrencilerin kendilerine ilişkin başarı değerlendirmelerini olumsuz yönde etkileyebileceği söylenebilir. Aile ile ilgili problem kaynağı, akademik ve mesleki problemler depresyon kişiler arası ilişkilere ilişkin problemler nevrotik eğilimler boyutları arasında görülen yüksek düzeydeki anlamlı korelasyonlar aile ile ilgili problemlerin ardından, öğrencilerde depresyon belirtileri nevrotik belirtiler kişiler arası ilişki problemleri ve akademik ve mesleki problemler yaşayabileceklerini göstermektedir. Akademik ve mesleki problem alanı ile nevrotik ve depresyon değişkenleri arasında görülen manidar düzeydeki ilişkide, nevrotik ve depresif belirtilerin artışı akademik ve mesleki problemler artışını ifade etmektedir. Depresyon ile kişiler arası ilişkilerdeki problem alanı, nevrotik eğilimler ve yardım arama değişkenleri arasındaki anlamlı korelasyonlarda depresyon durumunda kişiler arası ilişkilere ilişkin problemlerin nevrotik eğilimlerin artacağı ve buna ilişkin yardım arama tutumlarının da artacağını göstermektedir. Ayrıca kişiler arası ilişkilerdeki problemler beraberinde nevrotik eğilimleri de getirebilir. Aralarında doğru orantılı bir korelasyon söz konusudur. Sonuç olarak odaklaştığımız problem alanları olan nevrotik eğilimler, depresyon, kişiler arası ilişkiler, akademik-mesleki problemler, aile ile ilgili problemler, yardım arama değişkenleri üniversite öğrencilerinin akademik başarılarını dolaylı da olsa

etkilemektedir. Fakat aile ile ilgili problemler, kişiler arası ilişkilerden kaynaklanan problem alanları, akademik ve mesleki problem alanları akademik başarıyı doğrudan etkilemektedir. Üniversite öğrencilerinin akademik başarıları ile problem alanları arasındaki ilişkide, başarı ortalaması değişkeni incelendiğinde görülen cinsiyet farklılıklarına göre kızların başarı ortalamaları daha yüksektir. Akademik-mesleki problem alanına ilişkin görülen cinsiyet farklılıkları göz önünde bulundurulduğunda kızların bu alanda erkeklere göre daha problem yaşadıklarını göstermiştir (Koç ve diğerleri).

Tatar “Okul ve Öğretmenin Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi” isimli çalışmasında, bu alanda yapılmış çalışmaları inceleyerek şu ortak sonuca ulaşmıştır. Hem gelişmiş hem de az gelişmiş ülkelerde yapılmış araştırmalardan elde edilen veriler, okul ve öğretmenin öğrenci başarısı üzerinde önemli bir etkiye sahip olmadığını, asıl etkinin ailesinin sosyo-ekonomik özelliklerinden kaynaklandığını dolayısıyla alt toplumsal tabakalardan öğrenciler için yapacak fazla bir şeyin olmadığını gösteren önceki araştırma sonuçlarından oldukça farklıdır. Günümüzde, okulun ve öğretmenin bir farklılık meydana getirdiği kabul edilmektedir ve bu kabul, konuyla ilgili yapılan araştırmalardan her geçen gün daha fazla destek almaktadır. Yakın zamanda, öğretmen ve okulların, başarısızlığın faturasını ailelere kesmek ve mazeret üretmek yerine daha fazla sorumluluk almaları ve yaptıkları işin hesabını vermeleri gerektiği anlayışı yaygınlık kazanmaya başlamıştır (Tatar, 2006, s. 163).

“Kaygı, empati ve akademik başarı ilişkisini değerlendiren çalışmalara göre toplumdan ya da aileden gelen bazı yüklemelerle (aileye uygun yüksek başarı beklentisi, mükemmeliyetçilik, çevresi için başarı vb.) eğitim gören gençlerin ders çalışma nedenleri ve beklentileri arttıkça kaygı düzeyi artar, kaygının yüksekliği öğrenmeyi güçleştirir ve akademik başarı düşer (Dökmen 1994; Öz, 1998).”

Başarı ve Atılganlık ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Bu başlık altında, başarı ve atılganlığın birlikte incelendiği çalışmalara yer verilmiştir.

Şahin, “Eğitim Yöneticisi Adaylarının Özellikleri ile Başarı ve Atılganlık Düzeyleri” isimli çalışmasında, yönetici adaylarının mesleki özellikler ile başarı ve atılganlık düzeyleri arasındaki ilişkileri belirlemeye çalışmıştır. Araştırma, 2000-2001

öğretim yılında İzmir, Manisa ve Konya il, ilçe ve köylerinde gerçekleştirilmiştir. Örnekleme 1 Şubat-26 Şubat 1999 ve 22 Kasım-10 Aralık 1999 tarihlerinde Buca Eğitim Fakültesi'nce gerçekleştirilen Eğitim Yöneticiliği Programlarına katılan anılan illerde görev yapan 159 yönetici adayı ile bu kişilerin görev yaptığı kurumlarda çalışan kendi özellikleri ile benzer gösteren 159 eğitimci olmak üzere toplam 318 denek alınmıştır. Araştırmada, tüm deneklere mesleki özelliklerini belirlemeye yönelik "Öğretmenlerin Mesleki Özellikleri Anketi" ve atılganlık düzeylerini belirlemeye yönelik olarak da "Rathus Atılganlık Envanteri" verilmiştir. Yapılan uygulamalar sonucunda geçerli 318 veri toplama aracı geri dönmüştür. Araştırmada, 23 alt problem yanıtlanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın bulguları aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Yöneticilik kursuna katılan kadın öğretmenler yok denecek kadar az sayıda (kadın 17 kişi, erkek 254 kişi) katılmışlardır. Kurslara İzmir, Manisa ve Konya' dan katılan toplam 271 öğretmenin % 57,9' u bu illerin merkez ilçelerinde bulunan kurumlarda, % 42,1' i ise diğer ilçe ve köylerde bulunan kurumlarda görev yapmaktadırlar. Öğretmenlerin % 57,2' si İlköğretim, % 34,4' ü ortaöğretim okullarında, geri kalan % 7,4' ü ise diğer kurumlarda görev yapmaktadır. İzmir'de görev yapan yönetici adaylarının Konya ve Manisa' da görev yapan yönetici adaylarına göre yöneticilik sınavında aldıkları puanlar daha yüksektir. Öte yandan genç yönetici adaylarının yöneticilik sınavında aldıkları puanlar, daha yaşlı olanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Bir başka söyleyişle yönetici adaylarını yaşı arttıkça yöneticilik sınavından aldıkları puanlar düşmektedir. Yönetici adaylarının yöneticilik sınavından aldıkları puanlar; onların cinsiyetlerine, medeni durumlarına, öğrenim düzeylerine, çalışmakta oldukları okulun/kurumun bulunduğu yere, bu kurumların türüne, daha önce yöneticilik yapıp yapmadıklarına, herhangi bir dergiye abone olup olmamalarına ve herhangi bir dernek/sendikaya üye olup olmamalarına göre önemli farklılık göstermemektedir. Yönetici adaylarının kendilerini geliştirme etkinliklerine katılma sıklıkları arttıkça hem yöneticilik sınavı başarıları hem de atılganlık düzeyleri artmaktadır. Ancak yöneticilik sınavında alınan puanlar yönetici adaylarının bir dergiye abone olup olmamaları ile bir dernek/sendikaya üye olup olmamalarına göre önemli bir farklılık göstermemektedir. Atılganlık özelliği söz konusu olduğunda ise durum değişmektedir. Bir dergiye abone olanların olmayanlara göre atılganlık düzeyi daha yüksektir. Herhangi bir dernek/sendikaya üye olanlarla olmayanların atılganlık

düzeyleri arasında ise önemli bir farklılık bulunmamaktadır. Yönetici adaylarının yöneticilik sınavında aldıkları puanlarla atılganlık düzeyleri arasında önemli bir ilişki bulunmamaktadır (Şahin, 2001, s. IV).

Gökalan, “İlköğretim Okulu Öğrencilerinin (12-14 Yaş) Benlik Tasarımı, Atılganlık ve Kendini Açma Düzeyleriyle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki” isimli araştırmasında, ilköğretim okulu öğrencilerinin benlik tasarımı, atılganlık ve kendini açma düzeylerinin akademik başarı ile ilişkisini araştırmıştır. Ayrıca bu özellikler cinsiyet, okul türü, anne-baba eğitim düzeyi, ailenin ekonomik durumu ve başarı algısı ile karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Araştırmada survey metodu kullanılmıştır. Araştırma örneklemini Konya ilinde üç ilköğretim okulunda okuyan 12-14 yaş arası öğrencilerden 60’ ı kız, 50’ si erkek toplam 110 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla Benlik Tasarım Envanteri, Kendini Açma Envanteri, Atılganlık Envanteri ve kimlik bilgileri için de kişisel bilgi formu kullanılmıştır (Gökalan, 2000, s. I). Araştırma bulguları aşağıdaki gibidir:

Daha yüksek sosyo-ekonomik şartlara sahip okulda öğrenim gören öğrencilerin atılganlıkları da daha yüksektir. Öğrencilerin atılganlıklarının yüksek olması okulun sunduğu eğitim imkanlarının yeterliliğinden kaynaklanabileceği gibi; bu okula öğrenci gönderen ailelerin özelliklerinden de kaynaklanmış olabilir. Farklı sosyo-ekonomik düzeylere sahip okulların öğrencilerinin atılganlık puanları birbirinden 0.05 düzeyde anlamlı derecede farklılık göstermektedir. Bireylerin sosyo-ekonomik düzeyleri ve içinde yaşadıkları sosyal, kültürel ve ekonomik şartları, onların atılganlık düzeyleri üzerinde etkili bir faktördür. Erkek öğrencilerin atılganlık puan ortalamaları kız öğrencilerin ortalamalarına göre daha yüksektir. Bu fark 0.05 düzeyinde manidar bulunmuştur. Çocuk yetiştirme konusunda bütün toplumlarda az ya da çok gözlenen ve bizim toplumumuz için de söz konusu olan; kız ve erkek çocuklara uygulanan farklı yaklaşımlar ve sunulan imkanların farklılığı insanların atılganlık özellikleri üzerinde etkili olabilir. Kız ve erkek öğrencilerin atılganlık özelliklerindeki puan farkının, çocuk yetiştirme yaklaşımlarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Aylık geliri en düşük grupta yer alan ailelerin çocuklarının atılganlık özellikleri diğer gruplara göre belirgin ölçüde düşüktür. Öğrencilerin ailelerin gelir düzeylerinin 100 milyon ve daha az, 101-200 milyon ve 201 milyon ve daha fazla olmalarına göre atılganlık puanları birbirinde farklılaşmaktadır ($p<0.05$). Bu durum; çocukların atılganlık özellikleri ile ailelerinin

sahip olduğu ekonomik şartlar arasındaki ilişkiyi göstermesi bakımından önemlidir. En düşük atılganlık, babası ilkokul mezunu çocuklara ait iken, babası lise mezunu olan çocukların atılganlık puanları diğer gruplara göre daha yüksek bulunmuştur. Çocukların atılganlık puanlarının, babalarının eğitim düzeyi değişkenine dağılımları 0.05 düzeyinde manidar bulunmuştur. En düşük atılganlık düzeyi, annesi ilkokul mezunu olan çocuklara ait iken, annenin eğitim düzeyi yükseldikçe çocukların atılganlık puanları da yükselmektedir. Başka bir ifade ile, annelerin eğitim düzeyi ile, çocukların atılganlık puanları arasında doğru bir orantı mevcuttur. Çocukların atılganlık puanlarının annelerin eğitim düzeyi değişkenine dağılımları 0.05 düzeyinde manidar bulunmuştur. Babaların eğitim düzeyleri ile çocukların atılganlık düzeyleri arasında da gözlenen bu doğrusal ilişki, annelerin eğitim düzeyleri ile çocukların atılganlık puanlarında daha da belirginleşmektedir. Öğrencilerin başarı yönünden kendilerini nasıl gördükleri ile atılganlık puanları arasında tam bir paralellik vardır. Başarı algısı düşük olan öğrencilerin atılganlık düzeyleri de düşüktür. Başarı yönünden kendisine ilişkin değerlendirmeleri olumluya doğru ilerledikçe atılganlık puanları da yükselmektedir. Başarı algısı ile atılganlık puanları arasında 0.05 düzeyinde manidar bir ilişki mevcuttur. Başarı algısı ile ilişkiye benzer olarak; gerçek akademik başarı ile atılganlık arasında doğrusal bir ilişki mevcuttur. Not ortalamaları yüksek olan öğrencilerin atılganlık puanları da yüksektir. Not ortalamaları düşükçe, atılganlık puanları da düşmektedir. Buna karşılık atılganlık ölçeği puanlarının, başarı düzeylerine göre oluşturulan üç gruba dağılımı 0.05 düzeyinde manidar bulunmamıştır (Gökalan, 2000, s. 103-107).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel teknikler hakkında bilgi verilmektedir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada betimleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemle mevcut durumlar ve şartlar aynen ortaya konmaya çalışılır (Kaptan, 1993, s. 59).

Ayrıca bu araştırmanın model olarak, ilişkisel tarama modeline göre yapıldığı söylenebilir. İlişkisel tarama modelleri, iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2003, s. 81).

Evren

Bu araştırmanın evrenini, 2005-2006 öğretim yılının Bahar döneminde Celal Bayar Üniversitesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan, 239'u erkek 182'si kız toplam 421 öğrenci oluşturmaktadır.

Örnekleme

Bu araştırmanın örneklemini, 2005-2006 öğretim yılının Bahar döneminde Celal Bayar Üniversitesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı 1., 2., 3., 4. sınıf I. ve II. öğretimde öğrenim görmekte olan, 181'i erkek 152'si kız toplam 333 öğrenci oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak Rathus Atılganlık Envanteri ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Kişisel bilgi formu, benzer formlardan örnek alınarak ve uzman görüşlerinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Rathus Atılganlık Envanteri

Atılganlık düzeyini ölçecek birçok ölçek geliştirilmiştir. Bunlardan Rathus Atılganlık Envanteri 30 maddeden oluşan bir ölçektir. Alınan puanlar -90 ile +90 arasında değişmektedir. Çekingenliğe doğru uzanan uç -90' a, atılganlığa doğru uzanan uç +90' a ulaşmaktadır. Seçenekler -3 ile +3 arasında oynamakta ve sıfır noktası bulunmamaktadır. Bunu da Rathus şöyle açıklamaktadır (1973):

Bir birey bir maddeden eksi ya da artı bir puan alabilir. Bunun orta noktası yoktur, yani bir maddeden sıfır puan alamaz.

Rathus Atılganlık Envanterinin A.B.D' de Yapılan Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları:

Güvenirlik

Bu envanterin güvenilirlik çalışmaları testin tekrarı iki yarım metodu ve tekler çiftler metoduyla değişik araştırmacılar tarafından yapılmıştır.

Rathus' un (1973) yaptığı incelemede testin tekrarı güvenilirliği ($r = 0.78$) ve iki yarım metoduyla elde edilen güvenilirlikse ($r = 0.76$)' dır. Rathus ve Nevid' in (1977) psikiyatrik hastalarla yaptığı güvenilirlik çalışmasında iki yarım metoduyla elde edilen korelasyon nörotiklerden ($r = 0.84$) şizofrenlerden ($r = 0.73$), kişilik bozukluğu olanlardan ($r = 0.84$) dür. Vaal ve Mc. Cullagh (1977) ortaokul öğrencileriyle yaptıkları bir uygulamada Rathus Atılganlık Envanteri' nin testin tekrarı güvenilirliğini ($r = 0.76$) olarak bulmuşlardır. Ayrıca iki yarım metoduyla elde ettikleri güvenilirlikse ($r = 0.767$)' dir.

Geçerlik

Rathus Atılganlık Envanterinin geçerlik çalışmaları envanterin halihazır geçerliğinin saptanması ve benzer ölçütler geçerliğinin bulunmasıyla yapılmıştır.

Rathus' un (1973) yaptığı halihazır geçerlik çalışmasında deneklere atılganlık envanteri verilmiş, ayrıca deneklerin diğer kişiler üzerinde bu konuda bıraktıkları izlenimleri ölçmek için de denekleri tanıyan kişilere aynı envanter verilerek denekleri değerlendirmeleri istenmiştir. Elde edilen halihazır geçerlik ($r = 0.70$) dir.

Hollandsworth ve Galassi (1977) atılganlığın ölçülmesinde kullanılan kendini anlatma ölçeğiyle (Self-Expression Scale) Rathus Atılganlık Envanteri arasında yüksek bir ilişki olduğunu belirtmektedirler. Bu da Rathus Atılganlık Envanterinin benzer

ölçütler geçerliğinin de yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca, Rathus tarafından yapılan madde analizinde envanterin 13 maddesi kullanılarak 30 maddede olduğu gibi kesin sonuçlar elde edilebileceği ortaya çıkmıştır.

Rathus Atılganlık Envanteri' nin Türkiye' de Yapılan Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Geçerlik

Rathus Atılganlık Envanterinin ülkemizde geçerlik çalışması Hacettepe Üniversitesi Çocuk Gelişimi Eğitimi Bölümü son sınıf öğrencileri üzerinde Voltan tarafından yapılmıştır. Öğrencilerin Rathus Atılganlık Envanteri kullanılarak kendilerini değerlendirmeleriyle akademik danışmanlarının (Bu kişi aynı zamanda öğrencilerle yaz uygulamasına da katılmıştır.) öğrencileri değerlendirmesi arasındaki korelasyon katsayısına bakılmıştır.

Akademik danışmanlarına aynı envanter verilerek çalışmaya katılan tüm öğrencileri ayrı ayrı değerlendirmesi söylenmiştir. Çalışma 26 öğrenciyi kapsamıştır. Elde edilen geçerlik ($r = 0.70$)' dir.

Güvenirlik

Güvenirlik çalışması da yine Hacettepe Üniversitesi Çocuk Gelişimi Eğitimi Bölümü 2. sınıf öğrencilerinden 37 kişiye envanterin 15' er günlük aralarla verilmesiyle yapılmıştır. Testin tekrarı güvenilirliği ($r = 0.92$) olarak çıkmıştır. Ayrıca yine 2. sınıf öğrencilerinin 41' ine verilen envanter puanlarından iki yarım metoduyla elde edilen sonuç ($r = 0.60$)' dir. 36 öğrencinin son envanter puanlarından tekler çiftler metoduyla elde edilen güvenilirlikse ($r = 0.77$)' dir (Voltan Acar, 2003, s.177-184).

Ayrıca araştırmacı tarafından C.B.Ü Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı' nda öğrenim görmekte olan 333 öğrenciyeye Rathus Atılganlık Envanteri uygulanarak, envanterin alpha (α) güvenilirlik katsayısına bakmış, sonuç ($\alpha = 0.8548$) olarak bulunmuştur.

Ölçme Aracının Uygulanması ve Verilerin Toplanması

Ölçme aracı araştırmacı tarafından, Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı' nda öğrenim görmekte olan

öğrencilere uygulanmıştır. Anlaşılmayan noktalarda gerekli açıklamalar yapılmıştır. Ölçme aracının uygulandığı tarihlerde sınıflarında bulunan ve araştırmaya katılmak için istekli olan öğrenciler araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Öğrencilerin envanterden aldıkları puanlar atılganlık durumlarının göstergesi olarak alınmıştır. Öğrencilerin başarı durumlarının tespiti için de kişisel bilgi formunda öğrenci numaralarının son iki rakamını yazmaları istenmiştir. Bu bilgiden hareketle öğrencilerin akademik başarı ortalamalarına ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

İstatistiksel işlemler için SPSS-11.00 (Statistical Packages for Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans tablosu, t-testi, tek yönlü varyans çözümlemesi (ANOVA), Scheffé testi ve korelasyon (Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı) uygulanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde önceki bölümde açıklanan yöntemle toplanan verilerin, her bir alt problemle ilgili olarak istatistik tekniklerle yapılan çözümlenmeleri sonucu elde edilen bulgulara, bulgularla ilgili yorumlara ve araştırma örneklemeine ilişkin verilere yer verilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgular üç ana başlık altında aşağıda aktarılmıştır. İlk ana başlıkta, öğrencilerin atılganlık düzeylerinin, araştırmanın bağımsız değişkenlerine göre incelenmesinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. İkinci ana başlıkta, öğrencilerin başarı düzeylerinin, araştırmanın bağımsız değişkenlerine göre incelenmesinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Üçüncü ana başlıkta, öğrencilerin başarı düzeyleri ile atılganlık düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir.

1. Öğrencilerin atılganlık düzeyleri, araştırmanın bağımsız değişkenlerine göre anlamlı derecede farklılaşmakta mıdır?

Sınıf Değişkeninin Öğrencilerin Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkileri

Araştırmanın 1.1. alt problemine yanıt verebilmek için öğrencilerin atılganlık düzeylerine bakılmış ve atılganlık düzeyleri arasındaki farklılıkların sınıfa göre önemli olup olmadığı sınıanmıştır. Bu amaçla öğrencilerinin atılganlık düzeylerine göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekans ve Yüzde Değerleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Sınıfa Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekans ve Yüzde Değerleri

Sınıf	Yüzde (%)	Frekans	Atılganlık Düzeylerine Ait Ortalama	Standart Sapma
1.	26.7	89	20.30	25.75
2.	26.1	87	21.77	23.68
3.	23.4	78	29.33	21.34
4.	23.7	79	28.75	26.18
Toplam	100	333		

Tablo 1 incelendiğinde, örnekleme giren öğrencilerin % 26.7' sinin 1. sınıf, % 26.1' inin 2. sınıf, % 23.4' ünün 3. sınıf, % 23.7' sinin de 4. sınıf öğrencileri olduğu görülmektedir. Grupların atılganlık düzeyi ölçümlerine göre ortalamaları yüksek puandan düşük puana göre sıralanmış, 3. sınıf öğrencilerinin ortalamasının 29.33, 4. sınıf öğrencilerinin ortalamasının 28.75, 2. sınıf öğrencilerinin ortalamasının 21.77, 1. sınıf öğrencilerinin ortalamasının 20.30 olduğu görülmüştür.

Atılganlık düzeyleri ölçümlerine göre grupların ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için varyans çözümlemesi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2

Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Atılganlık Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi	p
Gruplar Arası (Atılganlık)	3	5431.83	1810.61	3.05*	Fark Anlamlı	0.029
Grup İçi (Atılganlık)	329	195094.5	592.99			
GENEL	332	200526.33				

*p<0.05

Tablo 2’de yer alan varyans çözümlemesi sonuçları incelendiğinde, 1., 2., 3., 4. sınıf öğrencilerinin atılganlık ortalamaları üzerinden hesaplanan F değeri (3.05), 0.05 alpha düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Varyans çözümlemesi sonucunda ortaya çıkan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffé testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3

Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Sınıfa Göre Scheffé Testi Sonuçları

Gruplar ve Ortalamaları	1. Sınıf 20.30	2. Sınıf 21.77	3. Sınıf 29.33	4. Sınıf 28.75
1. Sınıf 20.30	-	-1.47	-9.33*	-8.44*
2. Sınıf 21.77	1,47	-	-7.56*	-6.98
3. Sınıf 29.33	9.33*	7.56*	-	0.59
4. Sınıf 28.75	8.44*	6.98	-0.59	-

$p < 0.05^*$

Yapılan değerlendirmede birinci sınıflar ile üçüncü ve dördüncü sınıflar arasındaki, ikinci sınıflar ile üçüncü sınıflar arasındaki farkın anlamlı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Üst sınıflardaki öğrencilerin atılganlık düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Tatakır’ in araştırmasında da sınıfın, öğrencilerin başarısında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretim Durumunun Öğrencilerin Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkileri

Araştırmanın 1.2. alt problemine yanıt verebilmek öğrencilerin atılganlık düzeylerine bakılmış ve atılganlık düzeyleri arasındaki farklılıkların öğretim durumuna (I. öğretim veya II. öğretimde öğrenim görme durumu) göre önemli olup olmadığı sınıanmıştır. Bu amaçla öğrencilerin atılganlık ölçümlerine göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları, Yüzdeleri hesaplanmış ve t-testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 4’ te verilmiştir.

Tablo 4

Öğrencilerin Öğretim Durumu Değişkenine Göre Atılganlık Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin t-Testi Sonuçları

Gruplar	Yüzde (%)	Frekans	Atılganlık Düzeyine Ait Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t	Önem Denetimi	p
I. Öğretim	48.3	161	22.90	26.06	331	1.37	Fark Anlamsız	0.172
II. Öğretim	51.7	172	26.59	23.04				
Toplam	100	333						

Tablo 4 incelendiğinde, örnekleme giren öğrencilerin % 48.3' ünün I. öğretim, % 51.7' sinin II. öğretim öğrencisi olduğu görülmektedir. II. öğretim öğrencilerinin atılganlık ortalaması (26.59), I. öğretim öğrencilerinin atılganlık ortalamasından (22.90) yüksektir. İki ortalama arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için t-testi yapılmıştır.

I. ve II öğretim öğrencilerinin atılganlık ortalamaları üzerinden hesaplanan t-değeri (1.37), 0.05 alpha düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. I. ve II. öğretim öğrencilerinin, atılganlık yönünden birbirine benzer özellikte olduğu görülmüştür.

Cinsiyetin Öğrencilerin Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkileri

Araştırmanın 1.3. alt problemine yanıt verebilmek için öğrencilerin atılganlık düzeylerine bakılmış ve atılganlık düzeyleri arasındaki farklılıkların cinsiyete göre anlamlı olup olmadığı sınıanmıştır. Bu amaçla öğrencilerin atılganlık ölçümlerine göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri hesaplanmış ve t-testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 5' te verilmiştir.

Tablo 5

Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Atılganlık Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin t-Testi Sonuçları

Gruplar	Yüzde (%)	Frekans	Atılganlık Düzeyine Ait Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t	Önem Denetimi	P
Erkek	54.4	181	22.50	26.23	331	1.87	Fark Anlamsız	0.062
Kız	45.6	152	27.55	22.50				
Toplam	100	333						

Tablo 5 incelendiğinde; araştırma örneğine giren öğrencilerin % 54.4' ünün erkek, % 45.6' sının kız olduğu görülmektedir. Kız öğrencilerin atılganlık ortalaması (27.55), erkek öğrencilerin atılganlık ortalamasından (22.50) yüksektir. İki ortalama arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için t-testi yapılmıştır.

Kız ve erkek öğrencilerin atılganlık ortalamaları üzerinden hesaplanan t- değeri (1.87), 0.05 alpha düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Kız ve erkek öğrencilerin, atılganlık yönünden birbirine benzer özellikte olduğu görülmüştür. Akıncı' nın (1999) yaptığı çalışmada da cinsiyetin atılganlık durumunu etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin Aylık Gelirlerinin Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkileri

Araştırmanın 1.4. alt problemine yanıt verebilmek için öğrencilerin atılganlık düzeylerine bakılmış ve atılganlık düzeyleri arasındaki farklılıkların öğrencilerin aylık gelirine göre anlamlı olup olmadığı sınımlanmıştır. Bu amaçla öğrencilerinin atılganlık düzeylerine göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri hesaplanarak Tablo 6' da sunulmuştur.

Tablo 6

Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Aylık Gelire Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri

Aylık Gelir	Yüzde (%)	Frekans	Atılganlık Düzeylerine Ait Ortalama	Standart Sapma
1-100 YTL	7.2	24	21.67	24.57
101-200 YTL	37.5	125	17.40	25.54
201-300 YTL	33.3	111	29.57	21.75
301 YTL ve üstü	21.9	73	31.27	23.88
Toplam	100	333		

Tablo 6 incelendiğinde; araştırma örneklemine giren öğrencilerin % 7.2' sinin gelirinin 1-100 YTL arası, % 37.5' inin gelirinin 101-200 YTL arası, % 33.3' ünün gelirinin 201-300 YTL arası, % 21.9' unun gelirinin 300 YTL ve üzeri olduğu görülmektedir. Grupların atılganlık düzeyi ölçümlerine göre ortalamaları yüksek puandan düşük puana göre sıralanmış, aylık geliri 301 YTL ve üstü olan öğrencilerin ortalamasının 31.27, aylık geliri 201-300 YTL arası olan öğrencilerin ortalamasının 29.57, aylık geliri 1-100 YTL arası olan öğrencilerin ortalamasının 21.67, aylık geliri 101-200 YTL arası olan öğrencilerin ortalamasının 17.40 olduğu görülmüştür.

Atılganlık düzeyleri ölçümlerine göre grupların ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için varyans çözümlemesi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 7' de verilmiştir.

Tablo 7

Öğrencilerin Aylık Gelir Düzeylerine Göre Atılganlık Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi	p
Gruplar Arası (Atılganlık)	3	12663.2	4221.07	7.39*	Fark Anlamlı	0.001
Grup İçi (Atılganlık)	329	187863	571.01			
GENEL	332	200526.2				

$p < 0.05^*$

Tablo 7’ de yer alan varyans çözümlemesi sonuçları incelendiğinde, farklı gelir düzeyine sahip öğrencilerin atılganlık ortalamaları üzerinden hesaplanan F değeri (7.39), 0.05 alpha düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Varyans çözümlemesi sonucunda ortaya çıkan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffé testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 8’ de verilmiştir.

Tablo 8

Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Aylık Gelire Göre Scheffé Testi Sonuçları

Gruplar ve Ortalamaları	1-100 YTL Arası 21.67	101-200 YTL Arası 17.4	201-300 YTL Arası 29.57	301 YTL ve Üstü 31.27
1-100 YTL Arası 21.67	-	4.27	-7.90	-9.61
101-200 YTL Arası 17.4	-4.27	-	-12.17*	-13.87*
201-300 YTL Arası 29.57	7.90	12.17*	-	-1.71
301 YTL ve Üstü 31.27	9.61	13.87*	1.71	-

$p < 0.05^*$

Yapılan değerlendirmede aylık geliri 101-200 YTL arası olan öğrenciler ile aylık geliri 201-300 YTL arası olan öğrencilerin, aylık geliri 101-200 YTL olan öğrenciler ile aylık geliri 301 YTL ve üstü geliri olan öğrencilerin ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Gelir durumları 201 YTL’ nin üzerinde olan öğrencilerin atılganlık düzeyi, gelir durumları 101-200 YTL arası olan öğrencilerin atılganlık düzeyinden anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır.

Kardeş Sayısının Öğrencilerin Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkileri

Araştırmanın 1.5. alt problemine yanıt verebilmek için öğrencilerin atılganlık düzeylerine bakılmış ve atılganlık düzeyleri arasındaki farklılıkların kardeş sayısına göre anlamlı olup olmadığı sınanmıştır. Bu amaçla öğrencilerinin atılganlık düzeylerine göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekans ve Yüzdeleri hesaplanmış ve Tablo 9’ da sunulmuştur.

Tablo 9

Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Kardeş Sayısına Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekans ve Yüzdeleri

Kardeş Sayısı	Yüzde (%)	Frekans	Atılganlık Düzeylerine Ait Ortalama	Standart Sapma
1	4.2	14	17.71	18.64
2	33.9	113	24.99	25.63
3+	61.9	206	25.18	24.37
Toplam	100	333		

Tablo 9 incelendiğinde, araştırma örneklemine giren öğrencilerin % 4.2' sinin kendisinden başka kardeşi olmadığı, % 33.9' unun iki kardeşi olduğu, % 61.9' unun üç ve daha fazla kardeşi oldukları görülmektedir. Grupların atılganlık düzeyi ölçümlerine göre ortalamaları yüksek puandan düşük puana göre sıralanmış, üç ve daha fazla kardeşe sahip olanların ortalamasının 25.18, iki kardeşi olanların ortalamasının 24.99, kendisinden başka kardeşi olmayanların ortalamasının 17.71 olduğu görülmüştür. Veriler incelendiğinde kardeş sayısı arttıkça atılganlık puan ortalamalarının da yükseldiği görülmektedir.

Atılganlık düzeyleri ölçümlerine göre grupların ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için varyans çözümlemesi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 10' da verilmiştir.

Tablo 10

Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Atılganlık Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi	p
Gruplar Arası (Atılganlık)	2	737.47	368.74	0.61	Fark Anlamsız	0.544
Grup İçi (Atılganlık)	330	199789	605.42			
GENEL	332	200526.47				

Tablo 10' da yer alan varyans çözümlemesi sonuçları incelendiğinde, kardeş sayıları farklı olan öğrencilerin atılganlık ortalamaları üzerinden hesaplanan F değeri (0.61), 0.05 alpha düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Farklı kardeş sayılarına sahip olan öğrencilerin atılganlık yönünden benzer özellikte olduğu görülmüştür.

Anne Eğitim Durumunun Öğrencilerin Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkileri

Araştırmanın 1.6. alt problemine yanıt verebilmek için öğrencilerin atılganlık düzeylerine bakılmış ve atılganlık düzeyleri arasındaki farklılıkların anne eğitim durumuna göre önemli olup olmadığı sınıanmıştır. Bu amaçla öğrencilerinin atılganlık düzeylerine göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları, Yüzdeleri hesaplanmış ve Tablo 11 'de sunulmuştur.

Tablo 11

Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Anne Eğitim Durumuna Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri

Anne Eğitim Durumu	Yüzde (%)	Frekans	Atılganlık Düzeylerine Ait Ortalama	Standart Sapma
Okula Gitmemiş	22.5	75	25.45	21.66
İlkokul Mezunu	55.9	186	22.39	25.16
Ortaokul Mezunu	9.0	30	28.87	24.72
Lise-Lisans Mezunu	12.6	42	31.43	25.93
Toplam	100	333		

Tablo 11 incelendiğinde, örnekleme giren öğrencilerin % 22.5' inin annesinin okula gitmediği, % 55.9' unun annesinin ilkokul mezunu olduğu, % 9' unun annesinin ortaokul mezunu olduğu, % 12.6' sının annesinin lise ve lisans mezunu olduğu görülmektedir. Grupların atılganlık düzeyi ölçümlerine göre ortalamaları yüksek puandan düşük puana göre sıralanmış, annesi lise ve lisans mezunu olanların ortalamasının 31.43, annesi ortaokul mezunu olanların ortalamasının 28.87, annesi okula gitmemiş olanların ortalamasının 25.45, annesi ilkokul mezunu olanların ortalamasının 22.39 olduğu görülmüştür.

Atılganlık düzeyleri ölçümlerine göre grupların ortalamaları arasındaki farkın önemli olup olmadığını anlamak için varyans çözümlemesi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 12’ de verilmiştir.

Tablo 12

Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeylerine Göre Atılganlık Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi	p
Gruplar Arası (Atılganlık)	3	3451.62	1150.54	1.92	Fark Anlamsız	0.1
Grup İçi (Atılganlık)	329	197075	599.01			
GENEL	332	200526.62				

Tablo 12’ de yer alan varyans çözümlemesi sonuçları incelendiğinde, anneleri farklı eğitim düzeylerine sahip olan öğrencilerin atılganlık ortalamaları üzerinden hesaplanan F değeri (1.92), 0.05 alpha düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Annelerinin eğitim düzeyi farklı öğrencilerin atılganlık yönünden benzer özellikte olduğu görülmüştür. Bu bulgu Akıncı’ nın çalışmasındaki anne eğitimi ve atılganlık ile ilgili bulguyla benzerlik göstermektedir.

Baba Eğitim Durumunun Öğrencilerin Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkileri

Araştırmanın 1.7. alt problemine yanıt verebilmek için öğrencilerin atılganlık düzeylerine bakılmış ve atılganlık düzeyleri arasındaki farklılıkların baba eğitim durumuna göre anlamlı olup olmadığı sınıanmıştır. Bu amaçla öğrencilerinin atılganlık düzeylerine göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları, Yüzdeleri hesaplanmış ve Tablo 13’ te sunulmuştur.

Tablo 13

Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri

Baba Eğitim Durumu	Yüzde (%)	Frekans	Atılganlık Düzeylerine Ait Ortalama	Standart Sapma
Okula Gitmemiş	7.8	26	25.88	24.75
İlkokul Mezunu	50.2	167	19.78	24.49
Ortaokul Mezunu	14.7	49	25.90	24.34
Lise Mezunu	18.6	62	31.65	19.83
Lisans Mezunu	8.7	29	36.28	28.18
Toplam	100	333		

Tablo 13 incelendiğinde, örnekleme giren öğrencilerin babalarının, % 7.8' inin okula gitmediği, % 50.2' sinin ilkokul mezunu olduğu, % 14.7' sinin ortaokul mezunu olduğu, % 18.6' sının lise mezunu olduğu, % 8.7' sinin lisans mezunu olduğu görülmektedir. Grupların atılganlık düzeyi ölçümlerine göre ortalamaları yüksek puandan düşük puana göre sıralanmış, babası lisans mezunu olanların ortalamasının 36.28, babası lise mezunu olanların ortalamasının 31.65, babası ortaokul mezunu olanların ortalamasının 25.90, babası okula gitmemiş olanların ortalamasının 25.88, babası ilkokul mezunu olanların ortalamasının 19.78 olduğu görülmüştür.

Atılganlık düzeyleri ölçümlerine göre grupların ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için varyans çözümlemesi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 14' te verilmiştir.

Tablo 14 Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Atılganlık Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi	p
Gruplar Arası (Atılganlık)	4	11014.9	2753.74	4.77*	Fark Anlamlı	0.001
Grup İçi (Atılganlık)	328	189511	577.78			
GENEL	332	200525.9				

$p < 0.05^*$

Tablo 14’ te yer alan varyans çözümlemesi sonuçları incelendiğinde, babaları farklı eğitim düzeylerine sahip olan öğrencilerin atılganlık ortalamaları üzerinden hesaplanan F değeri (4.77), 0.05 alpha düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Varyans çözümlemesi sonucunda ortaya çıkan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffé testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 15’ te yer verilmiştir.

Tablo 15

Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Scheffé Testi Sonuçları

Gruplar ve Ortalamaları	Okula Gitmemiş	İlkokul Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise Mezunu	Lisans Mezunu
	25.88	19.78	25.90	31.65	36.28
Okula Gitmemiş 25.88	-	6.10	-0.01	-5.76	-10.39
İlkokul Mezunu 19.78	-6.10	-	-6.11	-11.86*	-16.49*
Ortaokul Mezunu 25.90	0.01	6,11	-	-5.75	-10.38
Lise Mezunu 31.65	5.76	11.86*	5.75	-	-4.63
Lisans Mezunu 36.28	10.39	16.49 *	10.38	4.63	-

Yapılan değerlendirmede babası ilkokul eğitimi alan öğrenciler ile babası lise ve lisans eğitimi alan öğrenciler arasındaki farkın önemli olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Babasının eğitim durumu lise ve lisans olan öğrencilerin atılganlık puan ortalamaları babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin atılganlık puan ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Babasının eğitim durumunun, öğrencinin atılganlığını etkilediği görülmüştür. Tataker' in araştırmasında da baba eğitim durumunun öğrencilerin atılganlık düzeyini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Ailenin İkamet Ettiği Coğrafi Bölgenin Öğrencilerin Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkileri

Araştırmanın 1.8 problemine yanıt verebilmek için öğrencilerin atılganlık düzeylerine bakılmış ve atılganlık düzeyleri arasındaki farklılıkların ailenin ikamet ettiği coğrafi bölgeye göre anlamlı olup olmadığı sınıanmıştır. Bu amaçla öğrencilerinin atılganlık düzeylerine göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları, Yüzdeleri hesaplanmış ve Tablo 16' da sunulmuştur.

Tablo 16

Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Ailenin İkamet Ettiği Coğrafi Bölgeye Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri

Ailenin İkamet Ettiği Coğrafi Bölge	Yüzde (%)	Frekans	Atılganlık Düzeylerine Ait Ortalama	Standart Sapma
Doğu Anadolu	3.9	13	15.77	28.07
İç Anadolu	9.0	30	23.93	22.22
Karadeniz	6.3	21	31.05	21.08
Akdeniz	10.2	34	25.88	21.22
Ege	49.8	166	23.45	25.60
Marmara	13.8	46	28.83	26.80
Güneydoğu Anadolu	6.9	23	25.52	19.96
Toplam	100	333		

Tablo 16 incelendiğinde, örnekleme giren öğrencilerin ailelerinin, % 3.9' unun Doğu Anadolu, % 9' unun İç Anadolu, % 6.3' ünün Karadeniz, % 10.2' sinin Akdeniz, % 49.8' inin Ege, % 13.8' inin Marmara, % 6.9' unun Güneydoğu Anadolu Bölgesi' nde ikamet ettiği görülmektedir. Grupların atılganlık düzeyi ölçümlerine göre

ortalamaları yüksek puandan düşük puana göre sıralanmış, ailesi Karadeniz Bölgesinde ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 31.05, ailesi Marmara Bölgesi' nde ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 28.83, ailesi Akdeniz Bölgesi' nde ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 25.88, ailesi Güneydoğu Anadolu Bölgesi' nde ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 25.52, ailesi İç Anadolu Bölgesi' nde ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 23.93, ailesi Ege Bölgesi' nde ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 23.45, ailesi Doğu Anadolu Bölgesi' nde ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 15.77 olduğu görülmüştür.

Atılgnlık düzeyleri ölçümlerine göre grupların ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için varyans çözümlemesi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 17' de verilmiştir.

Tablo 17

Öğrencilerin Ailelerinin İkamet Ettikleri Coğrafi Bölge Değişkenine Göre Atılgnlık Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi	p
Gruplar Arası (Atılgnlık)	6	3004.3	500.72	0.83	Fark Anlamsız	0.550
Grup İçi (Atılgnlık)	326	197522	605.90			
GENEL	332	200526.3				

Tablo 17 'de yer alan varyans çözümlemesi sonuçları incelendiğinde, ailesi farklı bölgelerde ikamet eden öğrencilerin atılgnlık ortalamaları üzerinden hesaplanan F değeri (0.83), 0.05 alpha düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Aileleri farklı bölgelerde ikamet eden öğrencilerin atılgnlık yönünden benzer özellikte olduğu görülmüştür.

Ailenin İkamet Ettiği Yerleşim Biriminin Öğrencilerin Atılgnlık Düzeyleri Üzerine Etkileri

Araştırmanın 1.9. alt problemine yanıt verebilmek için öğrencilerin atılgnlık düzeylerine bakılmış ve atılgnlık düzeyleri arasındaki farklılıkların ailelerin ikamet ettiği yerleşim birimine göre anlamlı olup olmadığı sınanmıştır. Bu amaçla

öğrencilerinin atılganlık düzeylerine göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları, Yüzdeleri hesaplanmış ve Tablo 18 'de sunulmuştur.

Tablo 18

Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Ailelerin İkamet Ettiği Yerleşim Birimine Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri

Ailenin İkamet Ettiği Yerleşim Birimi	Yüzde (%)	Frekans	Atılganlık Düzeylerine Ait Ortalama	Standart Sapma
Köy	19.5	65	14.48	24.59
Belde	8.1	27	24.15	24.94
İlçe Merkezi	32.1	107	26.48	24.78
İl merkezi	40.2	134	28.61	23.17
Toplam	100	333		

Tablo 18 incelendiğinde, örnekleme giren öğrencilerin ailelerinin, % 19.5' inin köyde, % 8.1' inin beldede, % 32.1' inin ilçe merkezinde, % 40.2' sinin il merkezinde ikamet ettiği görülmektedir. Grupların atılganlık düzeyi ölçümlerine göre ortalamaları yüksek puandan düşük puana göre sıralanmış, ailesi il merkezinde ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 28.61, ailesi ilçe merkezinde ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 26.48, ailesi beldede ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 24.15, ailesi köyde ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 14.48 olduğu görülmüştür. Görüldüğü üzere, ailelerin ikamet ettiği yerleşim birimi büyüdükçe, bununla doğru orantılı olarak gruplardaki öğrencilerin atılganlık puan ortalamaları da yükselmektedir.

Atılganlık düzeyleri ölçümlerine göre grupların ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için varyans çözümlemesi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 19' da verilmiştir.

Tablo 19

Öğrencilerin Ailelerinin İkamet ettiği Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Atılganlık Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi	p
Gruplar Arası (Atılganlık)	3	9186.18	3062.06	5.27*	Fark Anlamlı	0.001
Grup İçi (Atılganlık)	329	191340	581.58			
GENEL	332	200526.18				

$p < 0.05^*$

Tablo 19' da yer alan varyans çözümlemesi sonuçları incelendiğinde, aileleri farklı yerleşim birimlerinde ikamet eden öğrencilerin atılganlık ortalamaları üzerinden hesaplanan F değeri (5.27), 0.05 alpha düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Varyans çözümlemesi sonucunda ortaya çıkan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffé testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 20' de verilmiştir.

Tablo 20

Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Ailelerin İkamet Ettiği Yerleşim Birimine Göre Scheffé Testi Sonuçları

Gruplar ve Ortalamaları	Köy	Belde	İlçe Merkezi	İl Merkezi
	14.48	24.15	26.48	28.61
Köy 14.48	-	-9.67	-12.00*	-14.14*
Belde 24.15	9.67	-	-2.33	-4.46
İlçe Merkezi 26.48	12.00*	2.33	-	-2.14
İl Merkezi 28.61	14.14*	4.46	2.14	-

$p < 0.05^*$

Yapılan değerlendirmede aileleri köyde ikamet eden öğrencilerin atılganlık ortalamaları ile aileleri ilçe ve il merkezinde ikamet eden öğrencilerin atılganlık ortalamaları arasındaki farkın önemli olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Aileleri ilçe merkezinde ve il merkezinde ikamet eden öğrencilerin aileleri köyde ikamet eden öğrencilere göre daha atılgan oldukları görülmüştür. Şahin' in (2001) araştırmasında da ailenin ikamet ettiği yerleşim biriminin öğrencilerin atılganlığını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Ailelerin Aylık Gelirinin Öğrencilerin Atılganlık Düzeyleri Üzerine Etkileri

Araştırmanın 1.10 alt problemine yanıt verebilmek için öğrencilerin atılganlık düzeylerine bakılmış ve atılganlık düzeyleri arasındaki farklılıkların ailelerinin aylık gelirine göre önemli olup olmadığı sınıanmıştır. Bu amaçla öğrencilerinin atılganlık düzeylerine göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları , Yüzdeleri hesaplanmış ve Tablo 21' de sunulmuştur.

Tablo 21

Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Ailenin Aylık Gelirine Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri

Ailenin Aylık Geliri	Yüzde (%)	Frekans	Atılganlık Düzeylerine Ait Ortalama	Standart Sapma
1-400 YTL Arası	15.9	53	15.62	27.33
401-900 YTL Arası	52.3	174	23.08	22.87
901-1400 YTL Arası	23.7	79	32.24	24.63
1401 YTL ve üstü	8.1	27	32.19	22.39
Toplam	100	333		

Tablo 21 incelendiğinde, örnekleme giren öğrencilerin ailelerinin, % 15.9' unun gelirinin 1-400 YTL arası, % 52.3' ünün gelirinin 401-900 YTL arası, % 23.7' sinin gelirinin 901-1400 YTL arası, % 8.1' inin gelirinin 14001 YTL ve üzeri olduğu görülmektedir. Grupların atılganlık düzeyi ölçümlerine göre ortalamaları yüksek puandan düşük puana göre sıralanmış, aylık geliri 901-1400 YTL arası olan ailelerden gelen öğrencilerin ortalamasının 32.24, aylık geliri 1401 YTL ve üzeri olan ailelerden gelen öğrencilerin ortalamasının 32.19, aylık geliri 401-900 YTL arası olan ailelerden gelen öğrencilerin ortalamasının 23.08, aylık geliri 1-400 YTL arası olan ailelerden

gelen öğrencilerin ortalamasının 15.62 olduğu görülmüştür. Öğrencilerin ailelerin aylık gelir durumu yükseldikçe, öğrencilerin atılgnlık ortalamalarının da yükseldiği görülmektedir.

Atılgnlık düzeyleri ölçümlerine göre grupların ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için varyans çözümlemesi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 22' de verilmiştir.

Tablo 22

Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelir Düzeyine Göre Atılgnlık Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi	p
Gruplar Arası (Atılgnlık)	3	10824.5	3608.16	6.26*	Fark Anlamlı	0.001
Grup İçi (Atılgnlık)	329	189702	576.60			
GENEL	332	200526.5				

$p < 0.05^*$

Tablo 22' de yer alan varyans çözümlemesi sonuçları incelendiğinde, ailelerinin aylık geliri farklı olan öğrencilerin atılgnlık ortalamaları üzerinden hesaplanan F değeri (6.26), 0.05 alpha düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Varyans çözümlemesi sonucunda ortaya çıkan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffé testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 23' de verilmiştir.

Tablo 23

Öğrencilerin Atılganlık Düzeylerinin Ailenin Aylık Gelirine Göre Scheffé Testi Sonuçları

Gruplar ve Ortalamaları	1-400 YTL Arası 15.62	401-900 YTL Arası 23.08	901-1400 YTL Arası 32.24	1401 YTL ve Üstü 32.19
1-400 YTL Arası 15.62	-	-7.46	-16.62*	-16.56*
401-900 YTL Arası 23.08	7.46	-	-9.16*	-9.10*
901-1400 YTL Arası 32.24	16.62*	9.16*	-	0.06
1401 YTL ve Üstü 32.19	16.56*	9.10*	-0.06	-

p<0.05*

Yapılan değerlendirmede, ailelerinin aylık geliri 1-400 YTL arası olan öğrenciler ile ailelerinin aylık geliri 901-1400 YTL arası olan öğrencilerin, ailelerinin aylık geliri 1-400 YTL arası olan öğrenciler ile ailelerinin aylık geliri 1401 YTL ve üstü olan öğrencilerin, ailelerinin aylık geliri 401-900 YTL arası olan öğrenciler ile ailelerinin aylık geliri 901-1400 YTL arası olan öğrencilerin ortalamaları arasındaki fark anlamlıdır. Ailelerinin aylık geliri 901 YTL ve üzerinde olan öğrencilerin atılganlık puanları, ailelerinin aylık geliri 900 YTL ve altında olan öğrencilerin atılganlık puan ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Bu durumun sebebi aileleri daha yüksek gelire sahip olan öğrencilerin ekonomik yönden daha rahat bir yaşam sürmeleri olabilir. Gemi' nin (1997) araştırmasında da ailenin ekonomik durumunun, öğrencilerin atılganlık düzeyini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

2.Öğrencilerin başarıları düzeyleri, araştırmanın bağımsız değişkenlerine göre anlamlı derecede farklılaşmakta mıdır?

Sınıf Değişkeninin Öğrencilerin Başarı Düzeyi Üzerine Etkileri

Araştırmanın 2.1. alt problemine yanıt verebilmek için öğrencilerin başarı düzeylerine bakılmış ve başarı düzeyleri arasındaki farklılıkların sınıfa göre önemli olup olmadığı sınımlanmıştır. Bu amaçla öğrencilerinin başarı durumlarına göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları, Yüzdeleri hesaplanmış ve Tablo 24' te sunulmuştur.

Tablo 24

Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Sınıfa Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri

Sınıf	Yüzde (%)	Frekans	Başarı Düzeylerine Ait Ortalama	Standart Sapma
1.	26.7	89	61.81	2.26
2.	26.1	87	63.37	4.55
3.	23.4	78	65.57	4.80
4.	23.7	79	65.56	4.30

Tablo 24 incelendiğinde, örnekleme giren öğrencilerin % 26.7' sinin 1. sınıf, % 26.1' inin 2. sınıf, % 23.4' ünün 3. sınıf, % 23.7' sinin de 4. sınıf öğrencileri olduğu görülmektedir. Grupların başarı düzeyi ölçümlerine göre ortalamaları yüksek puandan düşük puana göre sıralanmış, 3. sınıf öğrencilerinin ortalamasının 65.57, 4. sınıf öğrencilerinin ortalamasının 65.56, 2. sınıf öğrencilerinin ortalamasının 63.37, 1. sınıf öğrencilerinin ortalamasının 61.81 olduğu görülmüştür.

Başarı düzeyi ölçümlerine göre grupların ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için varyans çözümlemesi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 25

Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Başarı Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi	P
Gruplar Arası (Başarı)	3	870.04	290.01	12.84*	Fark Anlamlı	0.001
Grup İçi (Başarı)	329	7432.93	22.59			
GENEL	332	8302.97				

$p < 0.05^*$

Tablo 25' de yer alan varyans çözümlemesi sonuçları incelendiğinde, 1., 2., 3., 4. sınıf öğrencilerinin başarı ortalamaları üzerinden hesaplanan F değeri (12.84), 0.05 alpha düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Varyans çözümlemesi sonucunda ortaya çıkan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffé testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 26' da verilmiştir.

Tablo 26

Öğrencilerin Başarı Durumlarının Sınıfa Göre Scheffé Testi Sonuçları

Gruplar ve Ortalamaları	1. Sınıf 61.81	2. Sınıf 63.37	3. Sınıf 65.57	4. Sınıf 65.56
1. Sınıf 61.81	-	-1.56	-3.76*	-3.85*
2. Sınıf 63.37	1.56	-	-2.20*	-2.29*
3. Sınıf 65.57	3.76*	2.20*	-	-0.09
4. Sınıf 65.56	3.85*	2.29*	0.09	-

$p < 0.05^*$

Yapılan değerlendirmede, 1. sınıflar ile 3. ve 4. sınıflar arasındaki farkın, 2. sınıflar ile 3. ve 4. sınıflar arasındaki farkın anlamlı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. 3. ve

4. sınıf öğrencilerinin, 1. ve 2. sınıf öğrencilerine göre daha başarılı olduğu görülmüştür. Bu durumun sebebi okula uyum sağlamanın zaman alması olabileceği gibi 1. ve 2. sınıflarda öğrencilerin aldığı derslerin daha ağır olmasından da kaynaklanabilir.

Öğretim Durumunun Öğrencilerin Başarı Düzeyi Üzerine Etkileri

Araştırmanın 2.2. alt problemine yanıt verebilmek öğrencilerin başarı düzeylerine bakılmış ve başarı düzeyleri arasındaki farklılıkların öğretim durumuna (I. öğretim veya II. öğretimde öğrenim görme durumu) göre önemli olup olmadığı sınılanmıştır. Bu amaçla öğrencilerin başarı ölçümlerine göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları, Yüzdeleri hesaplanmış ve t-testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 27' de verilmiştir.

Tablo 27

Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Öğretim Durumuna Göre Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Frekans, Yüzde ve t-Testi Sonuçları

Gruplar	Yüzde (%)	Frekans	Atılgnlık Düzeyine Ait Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t	Önem Denetimi	p
I. Öğretim	48.3	161	63.78	5.17	331	0.82	Fark Anlamsız	0.549
II. Öğretim	51.7	172	64.23	4.84				
Toplam	100	333						

Tablo 27 incelendiğinde, örnekleme giren öğrencilerin % 48.3' ünün I. öğretim, % 51.7' sinin II. öğretim öğrencisi olduğu görülmektedir. II. öğretim öğrencilerinin ortalaması (64.23), I. öğretim öğrencilerinin ortalamasından (63.78) yüksektir. İki ortalama arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için t-testi yapılmıştır.

I. öğretim ve II öğretim öğrencilerinin başarı ortalamaları üzerinden hesaplanan t-değeri (0.82), 0.05 alpha düzeyinde anlamsız bulunmuştur. I. ve II. öğretim öğrencilerinin, başarı yönünden birbirine benzer özellikte olduğu görülmüştür.

Cinsiyetin Öğrencilerin Başarı Düzeyi Üzerine Etkileri

Araştırmanın 2.3. alt problemine yanıt verebilmek için öğrencilerin başarı düzeylerine bakılmış ve başarı düzeyleri arasındaki farklılıkların cinsiyete göre anlamlı

olup olmadığı sınıanmıştır. Bu amaçla öğrencilerin başarı ölçümlerine göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları, Yüzdeleri hesaplanmış ve t-testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 28’ de verilmiştir.

Tablo 28

Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Cinsiyete Göre Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Frekans, Yüzde ve t-Testi Sonuçları

Gruplar	Yüzde (%)	Frekans	Atılganlık Düzeyine Ait Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t	Önem Denetimi	p
Erkek	54.4	181	62.95	4.80	331	4.33*	Fark Anlamlı	0.001
Kız	45.6	152	65.27	4.96				
Toplam	100	333						

$p < 0.05^*$

Tablo 28 incelendiğinde, araştırma örneklemine giren öğrencilerin % 54.4’ ünün erkek, % 45.6’ sının kız olduğu görülmektedir. Kız öğrencilerin başarı ortalaması (65.27), erkek öğrencilerin başarı ortalamasından (62.95) yüksektir. İki ortalama arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için t-testi yapılmıştır.

Kız ve erkek öğrencilerin ortalamaları üzerinden hesaplanan t- değeri (4.33), 0.05 alpha düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha başarılı olduğu görülmüştür. Özlen ve diğerleri (2004) de kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha başarılı olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Öğrencilerin Aylık Gelirlerinin Başarı Düzeyleri Üzerine Etkileri

Araştırmanın 2.4. alt problemine yanıt verebilmek için öğrencilerin başarı düzeylerine bakılmış ve başarı düzeyleri arasındaki farklılıkların aylık gelire göre önemli olup olmadığı sınıanmıştır. Bu amaçla öğrencilerinin başarı düzeylerine göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları, Yüzdeleri hesaplanmış ve Tablo 29’ da sunulmuştur.

Tablo 29

Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Aylık Gelire Göre Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri

Öğrencinin Aylık Geliri	Yüzde (%)	Frekans	Başarı Düzeylerine Ait Ortalama	Standart Sapma
1-100 YTL Arası	7.2	24	63.04	5.61
101-200 YTL Arası	37.5	125	64.23	4.97
201-300 YTL Arası	33.3	111	64.37	5.09
301 YTL ve Üstü	21.9	73	63.40	4.70
Toplam	100	333		

Tablo 29 incelendiğinde, araştırma örneğine giren öğrencilerin, % 7.2' sinin gelirinin 1-100 YTL arası, % 37.5' inin gelirinin 101-200 YTL arası, % 33.3' ünün gelirinin 201-300 YTL arası, % 21.9' unun gelirinin 300 YTL ve üzeri olduğu görülmektedir. Grupların başarı düzeyi ölçümlerine göre ortalamaları yüksek puandan düşük puana göre sıralanmış, aylık geliri 201-300 YTL arası olan öğrencilerin ortalamasının 64.37, aylık geliri 101-200 YTL arası olan öğrencilerin ortalamasının 64.23, aylık geliri 301 YTL ve üstü olan öğrencilerin ortalamasının 63.40, aylık geliri 1-100 YTL arası olan öğrencilerin ortalamasının 63.04 olduğu görülmüştür.

Başarı düzeyleri ölçümlerine göre grupların ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için varyans çözümlemesi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 30' ta verilmiştir.

Tablo 30

Öğrencilerin Aylık Geliri Değişkenine Göre Başarı Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi	p
Gruplar Arası (Başarı)	3	70.41	23.47	0.94	Fark Anlamsız	0.425
Grup İçi (Başarı)	329	8232.57	25.02			
GENEL	332	8302.98				

Tablo 30' da yer alan varyans çözümlemesi sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin aylık gelirlerine göre ortalamaları üzerinden hesaplanan F değeri (0.94), 0.05 alpha düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Aylık geliri farklı olan öğrencilerin başarı düzeylerinin benzer özellikte olduğu görülmüştür.

Kardeş Sayısının Öğrencilerin Başarı Düzeyi Üzerine Etkileri

Araştırmanın 2.5. alt problemine yanıt verebilmek için öğrencilerin başarı düzeylerine bakılmış ve başarı düzeyleri arasındaki farklılıkların kardeş sayısına göre anlamlı olup olmadığı sınıanmıştır. Bu amaçla öğrencilerin başarı düzeylerinin kardeş sayısına göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları Yüzdeleri hesaplanmış ve Tablo 31' de sunulmuştur.

Tablo 31

Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Kardeş Sayısına Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri

Kardeş Sayısı	Yüzde (%)	Frekans	Başarı Düzeylerine Ait Ortalama	Standart Sapma
1	4.2	14	65.14	5.80
2	33.9	113	64.19	4.85
3+	61.9	206	63.83	5.04
Toplam	100	333		

Tablo 31 incelendiğinde, araştırma örneğine giren öğrencilerin % 4.2' sinin kendisinden başka kardeşi olmadığı, % 33.9' unun iki kardeş olduğu, % 61.9' unun üç ve daha fazla kardeş oldukları görülmektedir. Grupların başarı düzeyi ölçümlerine göre ortalamaları yüksek puandan düşük puana göre sıralanmış, kendisinden başka kardeşi olmayanların ortalamasının 65.14, iki kardeş olanların ortalamasının 64.19, üç ve daha fazla kardeşe sahip olanların ortalamasının 63.83 olduğu görülmüştür.

Başarı düzeyleri ölçümlerine göre grupların ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için varyans çözümlemesi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 32' de verilmiştir.

Tablo 32

Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Başarı Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi	p
Gruplar Arası (Başarı)	2	27.77	13.87	0.55	Fark Anlamsız	0.575
Grup İçi (Başarı)	330	8275.2	25.08			
GENEL	332	8302.97				

Tablo 32' de yer alan varyans çözümlemesi sonuçları incelendiğinde, kardeş sayıları farklı öğrencilerin başarı ortalamaları üzerinden hesaplanan F değeri (0.55), 0.05 alpha düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Kardeş sayıları farklı olan öğrencilerin başarı düzeylerinin benzer özellikte olduğu görülmüştür.

Anne Eğitim Durumunun Öğrencilerin Başarı Düzeyleri Üzerine Etkileri

Araştırmanın 2.6. alt problemine yanıt verebilmek için öğrencilerin başarı düzeylerine bakılmış ve başarı düzeyleri arasındaki farklılıkların anne eğitim durumuna göre önemli olup olmadığı sınıanmıştır. Bu amaçla öğrencilerinin başarı düzeylerine göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları, Yüzdeleri hesaplanmış ve Tablo 33' de sunulmuştur.

Tablo 33

Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Anne Eğitim Durumuna Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri

Anne Eğitim Durumu	Yüzde (%)	Frekans	Başarı Düzeylerine Ait Ortalama	Standart Sapma
Okula Gitmemiş	22.5	75	64.08	4.79
İlkokul Mezunu	55.9	186	64.16	5.29
Ortaokul Mezunu	9.0	30	62.93	4.42
Lise-Lisans Mezunu	12.6	42	63.98	4.64
Toplam	100	333		

Tablo 33 incelendiğinde, örnekleme giren öğrencilerin % 22.5' inin annesinin okula gitmediği, % 55.9' unun annesinin ilkokul mezunu olduğu, % 9' unun annesinin ortaokul mezunu olduğu, % 12.6' sının annesinin lise ve lisans mezunu olduğu görülmektedir. Grupların başarı düzeyi ölçümlerine göre ortalamaları yüksek puandan düşük puana göre sıralanmış, annesi ilkokul mezunu olanların ortalamasının 64.16, annesi okula gitmemiş olanların ortalamasının 64.08, annesi lise ve lisans mezunu olanların ortalamasının 63.98, annesi ortaokul mezunu olanların ortalamasının 62.93 olduğu görülmüştür.

Başarı düzeyleri ölçümlerine göre grupların ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için varyans çözümlemesi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 34' te verilmiştir.

Tablo 34

Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Başarı Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi	p
Gruplar Arası (Başarı)	3	39.45	13.15	0.52	Fark Anlamsız	0.707
Grup İçi (Başarı)	329	8263.52	25.12			
GENEL	332	8302.97				

Tablo 34' te yer alan varyans çözümlemesi sonuçları incelendiğinde, anneleri farklı eğitim düzeylerine sahip olan öğrencilerin başarı ortalamaları üzerinden hesaplanan F değeri (0.52), 0.05 alpha düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Annelerinin eğitim düzeyi farklı öğrencilerin başarı düzeylerinin benzer özellikte olduğu görülmüştür.

Baba Eğitim Durumunun Öğrencilerin Başarı Düzeyleri Üzerine Etkileri

Araştırmanın 2.7. alt problemine yanıt verebilmek için öğrencilerin başarı düzeylerine bakılmış ve başarı düzeyleri arasındaki farklılıkların baba eğitim durumuna göre önemli olup olmadığı sınıanmıştır. Bu amaçla öğrencilerinin başarı düzeylerine

göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları, Yüzdeleri hesaplanmış ve Tablo 35' te sunulmuştur.

Tablo 35

Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri

Baba Eğitim Durumu	Yüzde (%)	Frekans	Başarı Düzeylerine Ait Ortalama	Standart Sapma
Okula Gitmemiş	7.8	26	63.81	6.05
İlkokul Mezunu	50.2	167	64.07	5.12
Ortaokul Mezunu	14.7	49	64.31	5.32
Lise Mezunu	18.6	62	63.82	4.23
Lisans Mezunu	8.7	29	63.76	4.56
Toplam	100	333		

Tablo 35 incelendiğinde, örnekleme giren öğrencilerin babalarının, % 7.8' inin okula gitmediği, % 50.2' sinin ilkokul mezunu olduğu, % 14.7' sinin ortaokul mezunu olduğu, % 18.6' sının lise mezunu olduğu, % 8.7' sinin lisans mezunu olduğu görülmektedir. Grupların başarı düzeyi ölçümlerine göre ortalamaları yüksek puandan düşük puana göre sıralanmış, babası ortaokul mezunu olanların ortalamasının 64.31, babası ilkokul mezunu olanların ortalamasının 64.07, babası lise mezunu olanların ortalamasının 63.82, babası okula gitmemiş olanların ortalamasının 63.81, babası lisans mezunu olanların ortalamasının 63.76 olduğu görülmüştür.

Başarı düzeyleri ölçümlerine göre grupların ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için varyans çözümlemesi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 36' da verilmiştir.

Tablo 36

Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Başarı Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi	p
Gruplar Arası (Başarı)	4	9.89	2.47	0.10	Fark Anlamsız	0.983
Grup İçi (Başarı)	328	8293.08	25.28			
GENEL	332	8302.97				

Tablo 36' da yer alan varyans çözümlemesi sonuçları incelendiğinde, babaları farklı eğitim düzeylerine sahip olan öğrencilerin başarı ortalamaları üzerinden hesaplanan F değeri (0.52), 0.05 alpha düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Babalarının eğitim düzeyi farklı öğrencilerin başarı düzeylerinin benzer özellikte olduğu görülmüştür.

Ailenin İkamet Ettiği Coğrafi Bölgenin Öğrencilerin Başarı Düzeyleri Üzerine Etkileri

Araştırmanın 2.8. alt problemine yanıt verebilmek için öğrencilerin başarı düzeylerine bakılmış ve başarı düzeyleri arasındaki farklılıkların ailenin ikamet ettiği coğrafi bölgeye göre anlamlı olup olmadığı sınanmıştır. Bu amaçla öğrencilerinin başarı düzeylerine göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları, Yüzdeleri hesaplanmış ve Tablo 37' de sunulmuştur.

Tablo 37

Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Ailenin İkamet Ettiği Coğrafi Bölgeye Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri

Ailenin İkamet Ettiği Coğrafi Bölge	Yüzde (%)	Frekans	Başarı Düzeylerine Ait Ortalama	Standart Sapma
Doğu Anadolu	3.9	13	62.38	5.64
İç Anadolu	9.0	30	62.93	4.46
Karadeniz	6.3	21	63.14	5.73
Akdeniz	10.2	34	63.74	4.78
Ege	49.8	166	64.66	5.10
Marmara	13.8	46	64.02	5.18
Güneydoğu Anadolu	6.9	23	62.78	3.33
Toplam	100	333		

Tablo 37 incelendiğinde, örnekleme giren öğrencilerin ailelerinin, % 3.9' unun Doğu Anadolu, % 9' unun İç Anadolu, % 6.3' ünün Karadeniz, % 10.2' sinin Akdeniz, % 49.8' inin Ege, % 13.8' inin Marmara, % 6.9' unun Güneydoğu Anadolu Bölgesi' nde ikamet ettiği görülmektedir. Grupların başarı düzeyi ölçümlerine göre ortalamaları yüksek puandan düşük puana göre sıralanmış, ailesi Ege Bölgesi' nde ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 64.66, ailesi Marmara Bölgesi' nde ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 64.02, ailesi Akdeniz Bölgesi' nde ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 63.74, ailesi Karadeniz Bölgesi' nde ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 63.14, ailesi İç Anadolu Bölgesi' nde ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 62.93, ailesi Güneydoğu Anadolu Bölgesi' nde ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 62.78, ailesi Doğu Anadolu Bölgesi' nde ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 62.32 olduğu görülmüştür.

Başarı düzeyleri ölçümlerine göre grupların ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için varyans çözümlemesi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 38' de verilmiştir.

Tablo 38

Öğrencilerin Ailelerinin İkamet Ettiği Coğrafi Bölgeye Göre Başarı Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi	p
Gruplar Arası (Başarı)	6	192.84	32.14	1.29	Fark Anlamsız	0.260
Grup İçi (Başarı)	326	8110.13	24.88			
GENEL	332	8302.97				

Tablo 38' de yer alan varyans çözümlemesi sonuçları incelendiğinde, aileleri farklı coğrafi bölgelerde ikamet eden öğrencilerin başarı ortalamaları üzerinden hesaplanan F değeri (1.29), 0.05 alpha düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Aileleri farklı coğrafi bölgelerde ikamet eden öğrencilerin başarı düzeylerinin benzer özellikte olduğu görülmüştür.

Ailenin İkamet Ettiği Yerleşim Biriminin Öğrencilerin Başarı Düzeyleri Üzerine Etkileri

Araştırmanın 2.9. alt problemine yanıt verebilmek için öğrencilerin başarı düzeylerine bakılmış ve başarı düzeyleri arasındaki farklılıkların ailelerin ikamet ettiği yerleşim birimine göre anlamlı olup olmadığı sınanmıştır. Bu amaçla öğrencilerinin başarı düzeylerine göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları, Yüzdeleri hesaplanmış ve Tablo 39' da sunulmuştur.

Tablo 39

Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Ailelerin İkamet Ettiği Yerleşim Birimine Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri

Ailenin İkamet Ettiği Yerleşim Birimi	Yüzde (%)	Frekans	Başarı Düzeylerine Ait Ortalama	Standart Sapma
Köy	19.5	65	62.85	5.69
Belde	8.1	27	63.85	5.57
İlçe Merkezi	32.1	107	64.73	4.88
İl merkezi	40.2	134	64.03	4.56
Toplam	100	333		

Tablo 39 incelendiğinde, örnekleme giren öğrencilerin ailelerinin, % 19.5' inin köyde, % 8.1' inin beldede, % 32.1' inin ilçe merkezinde, % 40.2' sinin il merkezinde ikamet ettiği görülmektedir. Grupların başarı düzeyi ölçümlerine göre ortalamaları yüksek puandan düşük puana göre sıralanmış, ailesi ilçe merkezinde ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 64.73, ailesi il merkezinde ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 64.03, ailesi beldede ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 63.85, ailesi köyde ikamet eden öğrencilerin ortalamasının 62.85 olduğu görülmüştür.

Başarı düzeyleri ölçümlerine göre grupların ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için varyans çözümlemesi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 40' da verilmiştir.

Tablo 40

Öğrencilerin Ailelerinin İkamet Ettiği Yerleşim Birimine Göre Başarı Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi	P
Gruplar Arası (Başarı)	3	144.08	48.02	1.94	Fark Anlamsız	0.123
Grup İçi (Başarı)	329	8158.89	24.80			
GENEL	332	8302.97				

Tablo 40' da yer alan varyans çözümlemesi sonuçları incelendiğinde aileleri farklı yerleşim birimlerinde ikamet eden öğrencilerin başarı ortalamaları üzerinden hesaplanan F değeri (1.94), 0.05 alpha düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Anneleri farklı yerleşim birimlerinde ikamet eden öğrencilerin başarı düzeylerinin benzer özellikte olduğu görülmüştür.

Ailenin Aylık Gelirinin Öğrencilerin Başarı Düzeyleri Üzerine Etkileri

Araştırmanın 2.10. alt problemine yanıt verebilmek için öğrencilerin başarı düzeylerine bakılmış ve başarı düzeyleri arasındaki farklılıkların ailelerinin aylık gelirine göre önemli olup olmadığı sınıanmıştır. Bu amaçla öğrencilerinin başarı düzeylerine göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri Tablo 41' de sunulmuştur.

Tablo 41

Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Ailenin Aylık Gelirine Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları, Frekansları ve Yüzdeleri

Ailenin Aylık Geliri	Yüzde (%)	Frekans	Başarı Düzeylerine Ait Ortalama	Standart Sapma
1-400 YTL Arası	15.9	53	62.30	5.29
401-900 YTL Arası	52.3	174	64.42	4.81
901-1400 YTL Arası	23.7	79	64.61	5.14
1401 YTL ve Üstü	8.1	27	62.96	4.57
Toplam	100	333		

Tablo 41 incelendiğinde, örnekleme giren öğrencilerin ailelerinin, % 15.9' unun gelirinin 1-400 YTL arası, % 52.3' ünün gelirinin 401-900 YTL arası, % 23.7' sinin gelirinin 901-1400 YTL arası, % 8.1' inin gelirinin 1401 YTL ve üzeri olduğu görülmektedir. Grupların başarı düzeyi ölçümlerine göre ortalamaları yüksek puandan düşük puana göre sıralanmış, aylık geliri 901-1400 YTL arası olan ailelerden gelen öğrencilerin ortalamasının 64.61, aylık geliri 401-900 YTL arası olan ailelerden gelen öğrencilerin ortalamasının 64.42, aylık geliri 1401 YTL ve üzeri olan ailelerden gelen öğrencilerin ortalamasının 62.96, aylık geliri 1-400 YTL arası olan ailelerden gelen öğrencilerin ortalamasının 62.30 olduğu görülmüştür.

Başarı düzeyleri ölçümlerine göre grupların ortalamaları arasındaki farkın

anlamli olup olmadigini anlamak için varyans çözümlemesi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 42' de verilmiştir.

Tablo 42

Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelirine Göre Başarı Ortalamaları Arasındaki Farklar İçin Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Serbestlik Derecesi	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Önem Denetimi	p
Gruplar Arası (Başarı)	3	241.63	80.54	3.29*	Fark Anlamli	0.021
Grup İçi (Başarı)	329	8061.34	24.50			
GENEL	332	8302.97				

$p < 0.05^*$

Tablo 42' de yer alan varyans çözümlemesi sonuçları incelendiğinde, aileleri farklı gelir düzeylerine sahip olan öğrencilerin başarı ortalamaları üzerinden hesaplanan F değeri (3.29), 0.05 alpha düzeyinde anlamli bulunmuştur.

Varyans çözümlemesi sonucunda ortaya çıkan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffé testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 43' te verilmiştir.

Tablo 43

Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Ailenin Aylık Gelirine Göre Scheffé Testi Sonuçları

Gruplar ve Ortalamaları	1-400 YTL Arası 62.30	401-900 YTL Arası 64.42	901-1400 YTL Arası 64.61	1401 YTL ve Üstü 62.96
1-400 YTL Arası 62.30	-	*-2.12	*-2.31	-0.66
401-900 YTL Arası 64.42	2.12*	-	-0.19	1.46
901-1400 YTL Arası 64.61	2.31*	0.19	-	1.64
1401 YTL ve Üstü 62.96	0.66	-1.46	-1.64	-

$p < 0.05^*$

Yapılan değerlendirmede ailesinin aylık geliri 1-400 YTL arası olan öğrenciler ile ailesinin geliri 401-900 YTL arası olan öğrenciler, ailesinin aylık geliri 1-400 YTL arası olan öğrenciler ile ailesinin geliri 901-1400 YTL arası olan öğrenciler arasındaki farkın, alpha 0.05 düzeyinde anlamlı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle aileleri düşük gelir durumuna sahip öğrencilerin aileleri orta düzeyde gelire sahip olan öğrencilerden daha başarısız olduğu görülmüştür. Yapıcı' nın (2003) araştırmasında da ekonomik nedenlerin başarıyı etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

3.Öğrencilerin Atılganlık Düzeyleri ile Başarı Düzeyleri Arasında Anlamlı bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın 3. alt probleminde yer alan, öğrencilerin atılganlık düzeyleri ve başarı düzeyleri arasındaki ilişkiye bakabilmek için, öğrencilerin atılganlık puanları ile not ortalamaları arasındaki ilişki katsayısı (Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı) incelenmiştir. İki değişken arasındaki ilişki katsayısı pozitif yönde 0,13 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak iki değişken arasındaki ilişkinin alpha 0.05 düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur. Öğrencilerin atılganlık düzeyleri ile başarı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Şahin (2001) de yaptığı araştırmada benzer sonuca ulaşmıştır.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuçlar

a) Öğrencilerin Atılganlık Özelliklerine İlişkin Sonuçlar:

1-Üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin, birinci sınıf öğrencilerine göre daha atılgan olduğu görülmüştür. Üçüncü sınıf öğrencilerinin, ikinci sınıf öğrencilerine göre daha atılgan olduğu görülmüştür. Üniversitede daha uzun süre bulunan öğrencilerin daha atılgan olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun sebebi okula ve çevreye uyum sürecinin zaman alması olabilir.

2-I. ve II. öğretim öğrencilerinin, atılganlık yönünden birbirine benzer özellikte olduğu görülmüştür.

3-Kız ve erkek öğrencilerin, atılganlık yönünden birbirine benzer özellikte olduğu görülmüştür.

4-Aylık geliri 201 YTL ve üzeri olan öğrencilerin, aylık geliri 100-200 YTL arası olan öğrencilere göre daha atılgan olduğu görülmüştür. Öğrencilerin gelir durumunun atılganlıklarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

5-Farklı kardeş sayılarına sahip olan öğrencilerin atılganlık yönünden birbirine benzer özellikte olduğu görülmüştür.

6-Annelerinin eğitim düzeyi farklı öğrencilerin atılganlık yönünden birbirine benzer özellikte olduğu görülmüştür.

7-Babaları lise ve lisans mezunu olan öğrencilerin, babaları ilkököl mezunu olan öğrencilere göre daha atılgan olduğu görülmüştür. Baba eğitim düzeyinin öğrencilerin atılganlığını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

8-Aileleri farklı bölgelerde ikamet eden öğrencilerin atılganlık yönünden birbirine benzer özellikte olduğu görülmüştür.

9-Aileleri ilçe merkezinde ve il merkezinde ikamet eden öğrencilerin, aileleri köyde ikamet eden öğrencilere göre daha atılgan oldukları görülmüştür. Daha büyük yerleşim yerlerinde yetişmiş olan öğrencilerin üzerinde toplum baskının daha az olması onların daha atılgan olmalarına sebep olmuş olabilir.

10-Ailelerinin aylık geliri 901 YTL ve üzerinde olan öğrencilerin, ailelerinin aylık geliri 900 YTL ve altında olan öğrencilere göre daha atılgan olduğu görülmüştür. Ailenin gelir durumunun öğrencilerin atılganlığını etkilediği görülmektedir.

b) Öğrencilerin Başarı Özelliklerine İlişkin Sonuçlar:

11-Üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin, birinci ve ikinci sınıf öğrencilerine göre daha başarılı olduğu görülmüştür. Bu durumun sebebi okula uyum sağlamanın zaman alması olabileceği gibi birinci ve ikinci sınıflarda öğrencilerin aldığı derslerin daha ağır olmasından da kaynaklanabilir.

12-I. ve II. öğretim öğrencilerinin, başarı yönünden birbirine benzer özellikte olduğu görülmüştür.

13-Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha başarılı olduğu görülmüştür.

14-Aylık geliri farklı olan öğrencilerin, başarı yönünden birbirine benzer özellikte olduğu görülmüştür.

15-Kardeş sayıları farklı olan öğrencilerin, başarı yönünden birbirine benzer özellikte olduğu görülmüştür.

16-Annelerinin eğitim düzeyi farklı öğrencilerin, başarı yönünden birbirine benzer özellikte olduğu görülmüştür.

17-Babalarının eğitim düzeyi farklı öğrencilerin, başarı yönünden birbirine benzer özellikte olduğu görülmüştür.

18-Aileleri farklı coğrafi bölgelerde ikamet eden öğrencilerin, başarı düzeylerinin benzer özellikte olduğu görülmüştür.

19-Aileleri farklı yerleşim birimlerinde ikamet eden öğrencilerin başarı düzeylerinin benzer özellikte olduğu görülmüştür.

20-Ailelerinin aylık geliri 401-1400 YTL arası olan öğrencilerin, ailelerinin aylık geliri 1-400 YTL arası olan öğrencilere göre daha atılgan olduğu görülmüştür. Ailenin aylık gelir durumunun öğrenci başarılarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Ailenin gelir durumunun öğrencilerin hem atılganlık hem de başarı düzeylerini etkilediği görülmüştür.

c) Öğrencilerin Başarı ve Atılganlık Düzeyleri Arasındaki İlişki:

21-Öğrencilerin atılganlık düzeyleri ile başarı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür.

Öneriler

1-Öğretmen adaylarına üniversiteye yeni başladıkları dönemde, atılganlık semineri verilmesi önerilmektedir.

2-Okula ve çevreye uyum sağlamak zaman alabildiği için, öğretmen adaylarının bu yeni ortama uyum sağlayabilmesi amacıyla uyum çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

3-Öğretmen adaylarının ekonomik sorunları en erken sürede belirlenerek, zor durumda olan öğrencilere en kısa sürede gerekli yardım ve bursların ulaştırılması önerilmektedir.

4-Bu konudaki araştırmaların diğer öğretim kademelerinde de yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- AKINCI, T., “Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren ve Geçirmeyen Gençlerin Atılganlık Düzeylerinin Karşılaştırılması”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 1999.
- ALBERTİ, R., EMMONS, M., “Atılganlık” (Çeviren: Serap Katlan), HYB Yayıncılık, Ankara, 2002.
- ALBERTİ, R., EMMONS, M., “Atılganlık Hakkınızı Kullanın”(Çeviren: Serap Katlan), HYB Yayıncılık, Ankara, 1998.
- AYAZ, Ş., “Hemşirelerin Benlik Kaygısı ve Atılganlık Düzeylerinin Belirlenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2002.
- BOZKURT, E., “Üniversite Öğrencilerinin Atılganlık Düzeylerini Etkileyen Sosyo-Ekonomik Faktörler”, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, 1989.
- CRAWFORD, L., TAYLOR, L., “Çekingenlik”, Alfa Basım Yayım Dağıtım, Bursa, 1999.
- DÖKMEN, Ü., “Sosyometri ve Psikodrama” Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1995.
- GEMİ, A., “Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Atılganlık Düzeyini Etkileyen Bazı Faktörler” Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa, 1997.
- GÖKALAN, Z., B., “İlköğretim Okulu Öğrencilerinin (12-14 Yaş) Benlik Tasarımı, Atılganlık ve Kendini Açma Düzeyleriyle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki” Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya, 2000.
- KAPTAN, S., “Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri”, Tekışık Web Ofset Tesisleri, Ankara, 1993.
- KARAHAN, F., SARDOĞAN, M., “Psikolojik Danışma Kuramları”, Birsen Yayınevi, İstanbul, 1994.
- KARASAR, N., “Bilimsel Araştırma Yöntemi”, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2003.
- KEPÇEOĞLU, M., “Psikolojik Danışma ve Rehberlik”, Gül Yayınevi, Ankara, 1985.
- KILIÇ, M., “Değişik Psikolojik Arazilara Sahip Olan ve Olmayan Öğrencilerin Sorunları”, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, İstanbul, 1987.
- MARKWAY, B. ve Diğerleri, “Utangaçlığı Yenmek”, Mavi Yayıncılık, İstanbul, 1998.

- ÖZODAŞIK, M., “Yalnızlığın Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi (Atılganlık, Durumluk-Süreklilik Kaygısı, Depresyon ve Akademik Başarı)”, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya, 1989.
- ŞAHİN, N., “Eğitim Yöneticisi Adaylarının Özellikleri İle Başarı ve Atılganlık Düzeyleri”, Yüksek Lisans Tezi”, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 2001.
- ŞİMŞEK, A., “Sınıfta Demokrasi”, Eğitimsen Yayınları, Ankara, 2000.
- TAŞPINAR, M., ve Diğerleri, “Öğretmenlik Mesleği”, Elazığ Üniversite Kitabevi, Ankara, 2002.
- UĞURLUOĞLU, M., Y., “Lise Öğrencilerinde Özsaygı Düzeyi İle Atılgan Kişilik Özelliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, 1996.
- VOLTAN, N., “Grupla Atılganlık Eğitiminin Bireyin Atılganlık Düzeyine Etkisi”, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 1980.

MAKALELER

- ALTINOK, H., “İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Başarı Güdüsü ile Fen Başarısı ve Cinsiyet Arasındaki İlişki”, Çağdaş Eğitim Dergisi, Sayı: 313, s. 17-22, 2004.
- ARAL, N., ve diğerleri, “İlköğretim Okullarının Sekizinci Sınıfına Devam Eden Çocukların Saldırganlık Eğilimlerinin İncelenmesi”, Çağdaş Eğitim Dergisi, Sayı: 315, s. 17-25, Aralık: 2004.
- AYDOS, L., ORAL, F., “Saldırganlık Türlerinin, Cinsiyet, Takım ve Mücadele Sporlarıyla Olan İlişkinin Araştırılması”, Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 2, s. 29-37, 2002.
- ÇELİKKALELİ, Ö., GÜNDOĞDU, M., “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Psikolojik İhtiyaçları”, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 6, Sayı:9, s. 43-53, 2005.
- ÇULHA, M., DERELİ, A., A., “Atılganlık Eğitimi Programı”, Psikoloji Dergisi, s. 21, Eylül: 1987.
- FERREIRA, S., “The Development and Evaluation of a Psycho-Training Programme for Assertiveness in the Teacher”, UMI ProQuest Digital Disirassertions-Full Citation & Abstract, 1995.

- İNCEOĞLU D., AYTAR G., “Bir Grup Ergende Atılgan Davranış Düzeyi Araştırması”, Psikoloji Dergisi, Cilt:6, Sayı:21, s. 23-24, 1987.
- KAHRİMAN, İ., “Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon Sağlık Yüksek Okulu Öğrencilerinin Benlik Saygıları ve Atılganlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 9 (1), s. 24-32, 2005.
- ÖKSÜZ, Y., “Duyguların Açılması Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Atılganlık Düzeylerine Etkisi”, Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 5, Sayı:2, s. 147-156, 2004.
- ÖZKAN, B., “Hemşirelerin Atılganlık Düzeyleri”, Sağlık Bilimleri Dergisi, Hemşirelik Özel Sayısı (2003-2004 Yılı Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Mezunları Tez Özetleri), s. 95, 2005.
- TOPUKÇU, H., “Atılganlık Eğitiminin İlkokul Çocuklarının Atılganlık Düzeyine Etkisi”, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara, s. 7, 1982.
- TATAR, M., “Okul ve Öğretmenin Öğrenci Başarısı Üzerine Etkileri”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 171, s. 156-163, 2006.
- VOLTAN ACAR, N., “Grupla Atılganlık Eğitimi ve Doğurguları”, PDR’ de Yirmibeş Yıl”, s. 17-27, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2003.
- VOLTAN ACAR, N., “Kolej Kendini Anlatma Ölçeği Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması”, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 1-2, s. 47-51, 1985.
- VOLTAN ACAR, N., “Rathus Atılganlık Envanteri Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, PDR’ de Yirmibeş Yıl, s. 177-184, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2003.
- VOLTAN, N., “Rathus Atılganlık Envanterinin Hacettepe Üniversitesi Öğrencilerine Uygulanması ve Elde Edilen Bulgular”, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 4, s. 72-75, 1981.
- YEŞİLYAPRAK, B., KISAÇ, İ., “Öğretmen Adaylarına Uygulanan Atılganlık Eğitimi ve Sonuçları”, Mesleki Eğitim Dergisi, 1(1), s. 12-18, 1999.
- YEŞİLYAPRAK, B., “Üniversite Öğrencilerinin Özsaygı, Atılganlık ve Denetim Odağı Açısından Üniversiteye Giriş ve Çıkış Özellikleri: Boylamsal Bir Araştırma”, Mesleki Eğitim Dergisi, 2(1), s. 1-6, 2000.
- YÜKSEL, G., “Üniversite Öğrencilerinin Utangaçlık Düzeylerini Etkileyen Faktörler”, G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 22, Sayı: 3, s. 37-57, 2002.

İNTERNET KAYNAKLARI

- BOZKURT, E., KÖKNEL, Ö., “Tüm Yaşam, Bir İletişim - Etkileşim Olayıdır.”
<www.sosyalhizmetuzmani.org> (Erişim Tarihi:01.02.2006).
- BROWN, D., F., “Urban Teachers' Professed Classroom Management Strategies: Reflections of Culturally Responsive Teaching”
<<http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=eric&an=EJ690757>>
(Erişim Tarihi:15.05.2006).
- FİLİZ, A., “Performans Değerlendirme ve Yönetimi”
<http://www.bilgiyonetimi.org/cm/pages/mkl_gos.php?nt=506>
(Erişim Tarihi:07.05.2006).
- GEE, J., B., “What Graduates in Education Fear Most about Their First Year of Teaching”
<<http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=eric&an=ED454161>>
(Erişim Tarihi:15.05.2006).
- GÜLEÇ, S., ALKIŞ, S., “İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerinin Derslerdeki Başarı Düzeylerinin Birbiriyle İlişkisi”
<<http://ilkogretim-online.org.tr/vol2say2/v02s02c.pdf>> (Erişim Tarihi:07.05.2006).
- KOÇ, M., ve diğerleri “Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarıları ile Problem Alanları Arasındaki İlişki”
<http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler%5CMustafa%20KO%20C3%87%20-%20Selahattin%20AV%20C5%9EARO%20C4%9ELU%20-%20Adem%20SEZER%20problem%20alanlar%20C4%B1%20ve%20akd.%20ba%20C5%9Far%20C4%B1-son%20hali.pdf> (Erişim Tarihi:10.06.2006).
- KORKUT, F., “Etkili Davranma Becerileri Eğitiminin Banka Çalışanlarının Etkili Davranma Düzeylerine Etkisi”
<<http://www.cagdasegitim.org/?set=aylik&durum=makale&id=2&sorgu=200309>>
(Erişim Tarihi:15.05.2006).
- ÖKSÜZ, Y., “Ergenlerin Kişilik Gelişiminde Ebeveynin Rolü”
<<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/155-156/oksuz.htm>> (Erişim Tarihi:01.02.2006).

ÖZ, F., “Son Sınıf Hemşirelik Öğrencilerinin Empatik Eğilimleri, Empatik Becerileri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki” C. Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 2 (2), 1998.

<<http://www.cumhuriyet.edu.tr/edergi/makale/562.pdf>> (Erişim Tarihi:10.06.2006).

ÖZLEN, M., ve diğerleri, “Bir Üniversite İçin Öğrenci Başarısının İstatistiksel Analizi” 2004. <<http://yaem2004.cukurova.edu.tr/bildiriler/157%20-%20CD.pdf>> (Erişim Tarihi:01.05.2006).

TATAKER, T., “Ergenlerin Atılganlık Düzeyleri İle Atılganlık Düzeyleri Arasındaki İlişki”

<<http://www.psikologum.com/editor.asp?aid=38>> (Erişim Tarihi:01.02.2006).

TUNA, M., E., “Girişkenlik Becerileri”

<www.mc.metu.edu.tr/~pdrm/pdfs/brodhune12pdf > (Erişim Tarihi:03.02.2006).

USTA, A., “Çocuğun Ruhsal Süreçleri Üzerinde Ailenin Etkisi”

<web.inonu.edu.tr/~efdergi/usta.htm> (Erişim Tarihi:01.02.2006).

YAPICI, M., “Üniversite Öğrencilerinin Dersten Kalma Nedenleri”, Üniversite ve Toplum, Cilt: 3, Sayı: 2, 2003.

<<http://www.universite-toplum.org/text.php3?id=126>> (Erişim Tarihi:01.05.2006).

EKLER

AÇIKLAMA

Değerli Arkadaşlar;

Bu araştırmanın temel amacı, **üniversite öğrencilerinin atılganlık düzeyleri ile okul başarıları düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesidir**. Bunun için 30 maddeden oluşan Rathus Atılganlık Envanteri kullanılacaktır. Önce kişisel bilgilerinizle ilgili kısımları (X) şeklinde işaretleyiniz. Ardından arka sayfadaki açıklamalar doğrultusunda envanteri doldurunuz.

Okul numaranızın son iki rakamını istememizin sebebi not ortalamalarınıza ulaşmak içindir. Hiçbir şekilde isminiz araştırmada kullanılmayacaktır.

Bu çalışma tamamıyla **“Bilim Etiği”** içinde gerçekleştirilecek olup, bunun dışında başka bir amaç için kullanılmayacaktır.

Araştırmaya katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

İlker KAPANCI
İlköğretim ABD
Yüksek Lisans Öğrencisi

Okul numaranızın son iki rakamı: (.....)

1-Sınıfınız: () 1. () 2. () 3. () 4.

2-Öğretim Durumunuz: () I. Öğretim () II. Öğretim

3-Cinsiyetiniz: () Erkek () Kız

4-Aylık Geliriniz (YTL):
() 1-100 () 101-200 () 201-300 () 301+

5-Kardeş sayınız (Siz dahil): () 1 () 2 () 3+

6-Annelerinizin eğitim durumu:
() Okula Gitmemiş () İlkokul () Ortaokul () Lise () Lisans

7-Babanızın eğitim durumu:
() Okula Gitmemiş () İlkokul () Ortaokul () Lise () Lisans

8-Ailenizin ikamet ettiği coğrafi bölge (Bölgeler yüzölçümlerine göre sıralanmıştır.):
1.() Doğu Anadolu 2.() İç Anadolu 3.() Karadeniz 4.() Akdeniz

5.() Ege 6.() Marmara 7.() Güneydoğu Anadolu

9-Ailenizin ikamet ettiği yerleşim birimi:
() Köy () Belde () İlçe merkezi () İl merkezi

10-Ailenizin aylık geliri (YTL):
() 1-400 () 401-900 () 900-1400 () 1400+

RATHUS ATILGANLIK ENVANTERİ

AÇIKLAMA: Aşağıda size 30 maddelik bir envanter verilmiştir. Her maddeyi dikkatlice okuyup, size uygunluk derecesine göre CEVAP KAĞIDINDAKİ ilgili kısımların içlerini doldurarak cevaplandırınız.

ÖRNEK : İnsanlarla kavga etmekten hoşlanırım.

Eğer bu madde size çok iyi uyuyor, sizi çok iyi anlatıyorsa **ÇOK İYİ UYUYOR**; oldukça iyi anlatıyorsa, **OLDUKÇA UYUYOR**; biraz uyuyor, sizi biraz anlatıyorsa **BİRAZ UYUYOR**; cevabını işaretleyiniz. Eğer madde size pek uymuyor, pek anlatamıyorsa **PEK UYMUYOR**; oldukça uymuyor, oldukça anlatmıyorsa **FAZLA UYMUYOR**; size hiç uymuyorsa, sizi hiç anlatamıyorsa **HİÇ UYMUYOR** cevabını işaretleyiniz.

*Birinci soruda yer alan, saldırganlık davranışını gösteren bireyler kendilerini şöyle tanımlamaktadır.

“Hayatta her şey zor, ama ben önemliyim ve mutluluğumu yada başarıımı engelleyecek herkese zarar verebilirim.”

		Çok iyi uyuyor	Oldukça uyuyor	Biraz uyuyor	Pek uymuyor	Fazla uymuyor	Hiç uymuyor
1	Bence insanların çoğu benden daha atılgan ve saldırgandır.						
2	Sıkılganlığım yüzünden karşıt cinse herhangi bir öneride bulunamıyor ya da onların önerilerini kabul edemiyorum.						
3	Bir lokantada isteğime göre hazırlanmamış bir yemek gelince garsona şikayette bulunurum.						
4	Başkalarının beni kırdıklarını fark ettiğim halde onları incitmemeğe dikkat ederim.						
5	İstemediğim bir malı almam için ısrar edilirse “hayır” demekte zorluk çekerim.						
6	Benden bir şey yapmam istendiğinde nedenini öğrenmekte ısrar ederim.						
7	İnsanı geliştirici ve sert tartışmalara katılmak istediğim zamanlar olur.						
8	Benim durumumdaki herkes gibi ben de yükselmek için çabalarım.						

9	Doğrusunu isterseniz insanlar beni kullanır.						
10	Yeni tanıştığım insanlarla ya da yabancılarla rahatlıkla konuşurum.						
11	Karşıt cinsten çekici birine ne söyleyeceğimi çoğu kez bilmem.						
12	Resmi telefon konuşmaları yapmaktan çekinirim.						
13	Bir işe mektup yazarak başvurmayı yüz yüze görüşmeğe tercih ederim.						
14	Satın aldığım şeyleri geri vermekten sıkılırım.						
15	Beni rahatsız eden saygıdeğer bir yakınım, rahatsızlığımı ifade etmek yerine duygularımı ondan saklamayı yeğlerim.						
16	Aptalca görünürüm korkusuyla soru sormaktan kaçırım.						
17	Bir tartışma sırasında kızdığım, hırslandığım belli olacak diye korkarım.						
18	Tanınmış ve saygı duyulan bir kimsenin yanlış bir şey söylediğini duyduğumda, dinleyenlere kendi görüşümü de duyurmaya çalışırım.						
19	Satıcılarla pazarlık yapmaktan kaçınırım.						
20	Önemli ve değerli bir iş yaptığımda başkalarının bunu öğrenmesinde sakınca görmem.						
21	Duygularımı ifade ederken açık ve samimiyimdir.						
22	Biri benim hakkımda yanlış ve kötü şeyler söylerse, hemen o kişiyle konuşurum.						
23	Çoğunlukla hayır demekte güçlük çekerim.						

24	Duygularımı anında açığa çıkarmaktansa biriktirmeyi yeğlerim.						
25	Kötü bir hizmetten şikayetçi olurum.						
26	Övüldüğümde bazen ne diyeceğimi bilemem.						
27	Tiyatro, konferans gibi topluluklarda iki kişi yüksek sesle konuşursa, onlara susmalarını ya da konuşmalarına başka yerde devam etmelerini söylerim.						
28	Kuyrukta öne geçen birine yaptığının yanlış olduğunu söylerim.						
29	Fikirlerimi ifade etmekte zorluk çekerim.						
30	Hiçbir şey söyleyemediğim zamanlar olur.						